

Llenguatge jurídic català: estat de la qüestió i propostes de futur

Pla de recerca

Anna Arnall Duch

Tutora: Cristina Gelpí Arroyo

1r any del Programa de Doctorat

2012-2013

Resum

El llenguatge jurídic català és una de les varietats funcionals de la llengua que es va recuperar, renovar i impulsar des que el català va esdevenir oficial amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia el 1979. S'hi han destinat múltiples recursos econòmics, s'han fet campanyes i s'han publicat molts recursos, però tots aquests esforços han obtingut uns resultats, si bé molt benvinguts, insatisfactoris. I és que la normalització del llenguatge jurídic català ha trobat i encara troba una gran resistència.

El perquè d'aquesta resistència no és fàcil de desgranar: factors legals, sociolingüístics, històrics i, fins i tot, factors acadèmics segurament hi incideixen; però la falta d'estudis en la matèria fa que el camí que ha de seguir aquest llenguatge sigui ben desdibuixat. L'any 2006 els professionals del sector ja van fer saltar l'alarma sobre la necessitat de fer un pas endavant en la modernització del llenguatge jurídic i van assenyalar la importància de no caure en una actitud resignada i acomodaticia; però s'ha arribat al 2013 i la situació no només està estancada sinó que, segons les últimes dades, s'agreuja.

Així doncs, partint de la base que han passat més de trenta anys de normalització lingüística en el sector jurídic i que no s'han obtingut els resultats que s'esperaven, la tesi vol fer una radiografia de l'estat actual del llenguatge jurídic català des de diverses perspectives, amb l'objectiu de demostrar científicament la situació en què es troba aquest llenguatge i proposar mesures per contribuir a millorar-la.

Per aconseguir-ho, es duu a terme un estudi pluridisciplinari que aborda el llenguatge jurídic des de la perspectiva denominativa, documental, lingüística i sociolingüística per mitjà de metodologies tant qualitatives com quantitatives. Els treballs que compondran l'estudi són una descripció de la dispersió denominativa, una classificació del panorama actual dels recursos, una avaluació de la implantació dels criteris lingüístics de la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu i de la terminologia catalana, una anàlisi d'interferències lingüístiques, un càlcul de l'ús del català en el sector acadèmic i una investigació de camp sobre els factors que afecten la tria de codi. Les conclusions de cadascun d'aquests treballs constituïran els fonaments necessaris per a l'elaboració d'una bateria de propostes que permetin millorar la situació del llenguatge jurídic català.

Així mateix, la consecució d'aquest estudi multidisciplinari pretén fer progressar la recerca feta fins ara, cobrir alguns dels buits presents en el panorama actual i obrir noves vies d'investigació tant en el camp de la terminologia com de la sociolingüística. En definitiva, *Llenguatge jurídic català: estat de la qüestió i propostes de futur* vol representar un avenç en el món interdisciplinari de la llengua i el dret.

Resumen

El lenguaje jurídico catalán es una de las variedades funcionales de la lengua que se recuperó, renovó e impulsó desde que el catalán se oficializó tras la aprobación del Estatuto de Autonomía en 1979. Se destinaron múltiples recursos económicos, se hicieron campañas y se publicaron muchos recursos, pero todos esos esfuerzos obtuvieron unos resultados, si bien muy bienvenidos, insatisfactorios. Y es que la normalización del lenguaje jurídico catalán encontró y todavía encuentra una gran resistencia.

El porqué de esta resistencia no es fácil de desglosar: factores legales, sociolingüísticos, históricos e, incluso, factores académicos seguramente inciden en ello, pero la falta de estudios en la materia hace que el camino que deba recorrer este lenguaje sea desdibujado. En 2006 los profesionales del sector ya alertaron de la necesidad de dar un paso adelante en la modernización del lenguaje jurídico y señalaron la importancia de no caer en una actitud resignada y acomodaticia, pero estamos en 2013 y la situación no sólo está estancada sino que, según los últimos datos, se agrava.

Así pues, partiendo de la base de que han pasado más de treinta años de normalización lingüística en el sector jurídico y que no se han obtenido los resultados que se esperaban, la tesis quiere hacer una radiografía del estado actual del lenguaje jurídico catalán desde diversas perspectivas, con el objetivo de demostrar científicamente la situación en que se encuentra este lenguaje y proponer medidas para contribuir a mejorarla.

Para ello, se lleva a cabo un estudio multidisciplinar que aborda el lenguaje jurídico desde la perspectiva denominativa, documental, lingüística y sociolingüística mediante metodologías tanto cualitativas como cuantitativas. Los trabajos que compondrán el estudio son una descripción de la dispersión denominativa, una clasificación del panorama actual de los recursos, una evaluación de la implantación de los criterios lingüísticos de la Comisión Asesora de Lenguaje Administrativo y de la terminología catalana, un análisis de interferencias lingüísticas, un cálculo del uso del catalán en el sector académico y una investigación de campo sobre los factores que afectan la elección de código. Las conclusiones de cada uno de estos trabajos constituirán los fundamentos necesarios para la elaboración de una batería de propuestas que permitan mejorar la situación del lenguaje jurídico catalán.

Asimismo, la consecución de este estudio multidisciplinar pretende hacer progresar la investigación realizada hasta ahora, cubrir algunos de los huecos presentes en el panorama actual y abrir nuevas vías de investigación tanto en el campo de la terminología como de la sociolingüística. En definitiva, *Llenguatge jurídic català: estat de la qüestió i propostes de futur* quiere representar un avance en el mundo interdisciplinario de la lengua y el derecho.

Abstract

The Catalan legal language is one of the functional varieties of language that was restored, renewed and promoted since Catalan became an official language when the Statute of Autonomy was approved in 1979. Numerous economic resources were allocated, campaigns were launched and many resources were published, but the results achieved from all these efforts, although very welcome, were unsatisfactory. Indeed, the standardisation of the Catalan legal language has been challenged in the past, and still faces a strong opposition.

The reasons behind such an opposition are not easy to describe: legal, sociolinguistic, historical and even academic factors probably contribute, but the scarce research in this area means that the steps towards progress are unclear. In 2006 professionals within the sector warned that steps should be taken to modernise legal language and noted the importance of not adopting a resigned and conformist attitude; however, 2013 is here and the situation has not only come to a standstill, but according to recent data, it is getting worse.

Thus, based on the fact that the linguistic standardisation process in the legal sector started over thirty years ago and that the desired results have not been achieved, the thesis attempts to take a snapshot of the current state of the Catalan legal language from different perspectives, in order to scientifically prove its current status and to propose measures for improvement.

For this purpose, a multidisciplinary study is conducted that addresses the legal language from denominative, documentary, linguistic and sociolinguistic perspectives using both qualitative and quantitative methodologies. The works covered by the study include a description of the denominative dispersion, a classification of the current scenario of resources, an evaluation of the implementation of the linguistic criteria of the Administrative Language Advisory Committee and Catalan terminology, an analysis of linguistic interference factors, a study of the estimated use of Catalan in the academic area and field research on factors affecting the choice of language code. The findings of each of these works will be the basis needed for the development of a set of proposals to improve the status of the Catalan legal language.

Similarly, this multidisciplinary study aims to further the research performed so far, to cover gaps in the existing scenario and to open new channels of research both in the terminological and sociolinguistic areas. In short, *Llenguatge jurídic català: estat de la qüestió i propostes de futur* represents an element of progress in the interdisciplinary field of language and law.

Índex

Introducció	7
Capítol 1: Presentació del tema de recerca	8
1.1 Delimitació del tema de recerca i l'objecte d'anàlisi	9
1.2 Estat de la qüestió del llenguatge jurídic català	10
1.2.1 Des del punt de vista denominatiu	10
1.2.2 Des del punt de vista documental	11
1.2.3 Des del punt de vista lingüístic	15
1.2.4 Des del punt de vista sociolingüístic	20
1.3 Objectius de la tesi	26
1.4 Marcs teòrics	27
1.4.1 Els llenguatges d'especialitat	28
1.4.2 La lexicografia i la documentació	30
1.4.3 Estudis sobre el llenguatge jurídic català	32
1.4.4 Teoria Comunicativa de la Terminologia	34
1.4.5 El concepte d'interferència	36
1.4.6 El contacte de llengües: la tria de codi	37
1.5 Idees prèvies	39
Capítol 2. Metodologies, tècniques i eines per a la recerca	42
2.1 Metodologia i tècniques	42
2.2 Eines	45
Capítol 3. Pla de treball	46
3.1 Paquets de treball	46
3.2 Calendarització	51
Bibliografia	52

Introducció

Partint de la dicotomia d'investigació bàsica i investigació aplicada, aquest treball proposa dur a terme una recerca fonamentalment aplicada –també dita experimental–, ja que té com a objectiu observar i comprovar científicament un fenomen. Lluny de voler crear o desenvolupar una teoria, la tesi que es planteja busca l'aplicació dels coneixements en la societat.

El treball consta de tres capítols. El primer capítol correspon a la presentació del tema de recerca i s'estructura en cinc apartats: el primer té com a objectiu delimitar el tema i l'objecte d'anàlisi; el segon exposa l'estat de la qüestió de l'objecte d'anàlisi des de les quatre perspectives escollides; el tercer presenta els objectius de la tesi; el quart fa una descripció dels marcs teòrics corresponents, i el cinquè desenvolupa les idees prèvies que es prenen com a punt de partida per dur a terme la investigació.

El segon capítol dóna a conèixer les metodologies, les tècniques i les eines necessàries per a la consecució dels objectius. I el tercer mostra de forma molt visual els paquets de treball en què s'ha dividit la recerca, així com la calendarització dels paquets consignats.

Amb relació als comentaris de referències bibliogràfiques, aquests es troben intercalats al llarg del treball i són fàcilment identificables per estar dins de requadres blaus. Les referències bibliogràfiques que s'han escollit responen al caràcter de recerca aplicada de la tesi abans esmentat, i és per aquest motiu que s'ha donat prioritat a llibres, articles i informes publicats recentment que aporten dades actuals directament relacionades amb l'objecte d'anàlisi.

Capítol 1: Presentació del tema de recerca

La normalització del llenguatge jurídic català ha trobat i encara troba una gran resistència. La majoria de les actuacions promogudes no han obtingut el seu fruit o, almenys, no en el grau en què s'esperava. Les primeres activitats per impulsar el català en l'àmbit jurídic es remunten als anys 80, després que la llengua catalana recuperés el reconeixement jurídic de llengua pròpia i oficial de Catalunya arran de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia el 1979. Aquest reconeixement va representar un punt d'inflexió a partir del qual el català va agafar embranzida i es va implantar progressivament en tots els àmbits públics.

En l'àmbit del dret, les dècades dels 80 i 90 van ser un període de progrés en l'estudi, la formació i l'ús d'un nou model de llenguatge jurídic català. Malgrat tot, ben aviat en el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana del 1986 es va evidenciar que al costat d'una normalització reeixida del català en l'àmbit de l'Administració catalana, hi havia una reticència desconcertant a adoptar el català com a llengua de treball a la major part del sector jurídic. Els treballs que n'estudiaven les causes assenyalaven la falta de recursos i l'excessiva timidesa del marc legal com a factors principals. Més tard, a les Jornades de Llenguatge Jurídic del 1998, s'arribava a la conclusió que l'ús real del català en l'àmbit jurídic no es corresponia amb els esforços que s'havien esmerçat per impulsar-lo.

Aquesta situació de desequilibri ha anat perdurant al llarg dels anys fins a arribar a l'actualitat, en què, a més, hem d'afrontar una falta de seguiment en l'estudi lingüístic del llenguatge jurídic –ja que sembla que només es pari atenció a les fases de codificació i difusió– i una davallada notable i constant de l'ús de la llengua, tal com demostren les últimes estadístiques publicades pel Departament de Justícia.

L'any 2002 Carles Duarte ja va fer saltar l'alarma sobre la necessitat de fer un pas endavant en la modernització del llenguatge jurídic i va assenyalar la importància de no caure en una actitud resignada i acomodaticia; però s'ha arribat al 2013 i el panorama no només està estancat sinó que s'agreuja. Aquesta situació genera el risc que tots els esforços invertits fins ara siguin en va i que el català mai no arribi a ser una llengua de treball habitual en la ciència del dret ni, per tant, tampoc ho sigui per a traductors especialitzats en l'àmbit jurídic. És urgent actuar, però la falta d'estudis en la matèria fa que el camí que hagi de seguir aquest llenguatge d'especialitat sigui ben desdibuixat. És evident, doncs, que cal fer un pas endavant i buscar la manera de millorar aquesta situació.

1.1 Delimitació del tema de recerca i l'objecte d'anàlisi

El tema de la tesi és el llenguatge jurídic, entès com el tecnolècte de l'àmbit conceptual corresponent al dret (Duarte *et al.* 1990), i el seu objecte d'anàlisi és el llenguatge jurídic català (d'ara endavant, LJC o català jurídic). Dins del mapa lingüístic de la llengua catalana, el LJC que s'analitza és l'emprat a Catalunya.

Amb l'objectiu de demostrar científicament la situació en què es troba el llenguatge jurídic català, s'aborda l'objecte d'anàlisi des de quatre perspectives diferents:

- La perspectiva denominativa, que se centra en l'anàlisi de les denominacions que reben els llenguatges d'especialitat del dret i el concepte que representen.
- La perspectiva documental, la qual vol estudiar els recursos per al llenguatge jurídic català, així com els usuaris d'aquest llenguatge i les seves necessitats.
- La perspectiva lingüística, que examina el model del llenguatge jurídic català (les característiques lingüístiques, criteris d'estil i convencions), en concret, en l'àmbit judicial.
- La perspectiva sociolingüística, la qual es fixa en l'ús del LJC, en particular, en el sector acadèmic i judicial.

1.2 Estat de la qüestió del llenguatge jurídic català

La presència de quatre perspectives diferents des de les quals s'aborda el llenguatge jurídic català fa que s'hagi de donar compte dels estats de la qüestió que corresponen a cada una d'aquestes. Els estudis més recents sobre el LJC es divulguen sobretot per mitjà de *Llengua i ús*, la *Revista de Llengua i Dret* i la *Revista Jurídica de Catalunya*, i també des de l'àmbit universitari i des de les institucions més importants del sector: els departaments de Cultura i de Justícia de la Generalitat de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans i el TERMCAT, entre altres.

1.2.1 Des del punt de vista denominatiu

En la bibliografia sobre el llenguatge jurídic català s'utilitza una gran varietat de denominacions a l'hora de referir-se als llenguatges d'especialitat que corresponen a l'àmbit conceptual del dret. Cada autor, i fins i tot un mateix autor, ha emprat diverses nomenclatures per parlar d'una mateixa noció.

A tall il·lustratiu, al llarg de l'extensa obra de Carles Duarte es poden veure emprades denominacions com *llenguatge jurídic-administratiu*, *llenguatge administratiu*, *llenguatge jurídic*, *llenguatge administratiu i jurídic*, *llenguatge legal* i *llenguatge de les lleis*, per fer referència a nocions semblants o iguals.

D'altra banda, les denominacions dels llenguatges utilitzades en els títols del material didàctic *Curs de llenguatge jurídic* (2006) i del *Manual de llenguatge judicial* (2003), fan pensar que cada publicació tracta de temes diferents, i resulta que el contingut és pràcticament el mateix.

Evidentment, aquesta dispersió no ha passat per alt als experts del sector català. L'any 2002, a les III Jornades de la Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic (CILAJ) sobre Docència i Normalització del Llenguatge Jurídic Català, el moderador de la taula rodona, Manel Riera, ja en va fer menció: "el tema de la taula rodona, com sabeu, és establir els reptes de l'estandardització del llenguatge administratiu i jurídic, o bé jurídic i administratiu, o bé juridicoadministratiu, com vulgueu, perquè sembla que ningú no acaba de veure prou clar si és el mateix o no, o si estan relativament diferenciats, l'un i l'altre".

Recórrer als estudis sobre llenguatge jurídic que han conduït experts lingüistes reconeguts en l'àmbit internacional, tampoc resol el problema denominatiu. Hi ha una gran quantitat de classificacions que busquen posar ordre a l'heterogeneïtat del llenguatge jurídic i no sembla que n'hi hagi una de consensuada universalment. Per exemple, el teòric polonès Jerzy Wróblewski (1989) –citad per Duarte (1993: 60)– distingeix dins el llenguatge del dret el llenguatge de la llei i el llenguatge dels juristes; d'altra banda, el jurista francès Cornu (1990) –citad per Marta Ribas (2012)– classifica el llenguatge del dret en sis branques: el legislatiu, el jurisdiccional, el convencional, el costumari, l'administratiu i el llenguatge dels discursos auxiliars.

Les causes que permeten explicar la dispersió denominativa són ben legítimes i és que traçar els límits entre els diferents llenguatges d'especialitat no és una tasca fàcil i ha estat objecte de discussió de molts especialistes. El mateix Duarte (1993: 60) afirma que “els llenguatges d'especialitat no constitueixen compartiments incomunicats i que de fet tots ells tenen, a més d'uns components que comparteixen amb la llengua general, uns segments que comparteixen amb altres dominis tecnolèctals”.

En resum, hi ha una gran dispersió denominativa en els estudis sobre el llenguatge jurídic català, i, tot i que aparentment des de l'òptica lingüística no hi ha motius per considerar que es tracten de nocions diferents, el simple fet que convisquin diverses etiquetes obliga a fer-ne una revisió. Aquesta revisió permetria aconseguir una nomenclatura més precisa que es podria aplicar en futurs estudis i en la planificació lingüística, com també en àmbits com la terminologia, la traducció i el d'ensenyament i aprenentatge de llengües per a l'elaboració de recursos i materials didàctics.

1.2.2 Des del punt de vista documental

Els recursos per al llenguatge jurídic català són tots aquells mitjans que es posen a disposició dels usuaris (juristes, lingüistes, traductors, funcionaris, etc.) per facilitar el seu exercici professional en català. Han constituït la base per a la difusió d'aquest llenguatge i han contribuït enormement a impulsar-ne l'ús.

Des de principis del segle XX, han aparegut recursos de molts tipus per impulsar i consolidar l'ús del català en l'àmbit jurídic. Els primers a veure la llum van ser el *Vocabulari jurídic català* de Ramon Folch i Lluís Serrallonga de l'any 1934 i *50 documents jurídics catalans* de l'any 1976. Cal tenir en compte, però, que ateses les circumstàncies socials i polítiques de l'època, aquests recursos es van realitzar amb

més bona fe que coneixements, tant pel que fa al contingut com pel que fa a la forma (Mestres: 1986).

Tal com s'ha esmentat a la presentació, els recursos per al llenguatge jurídic català van experimentar un progrés significatiu a partir de la incorporació d'aquesta llengua en l'àmbit jurídic, ja que hi va haver la necessitat urgent de recuperar la terminologia jurídica, així com de crear un model de llenguatge i difondre'l. Amb aquests objectius, durant les dècades dels anys 80 i 90, van sorgir una infinitat de recursos tant de la mà del Govern com d'altres d'institucions públiques i privades. A tall d'exemple, van aparèixer els primers formularis i diccionaris, com ara, el *Formulari administratiu: aplicat especialment a la universitat* (1979), el *Diccionari jurídic català* (1986) i el *Vocabulari bàsic per als jutjats* (1991). Es van crear els primers materials didàctics i estudis que es difonien a través de les revistes –també de nova creació–, com el butlletí de *Llengua i Administració* i la *Revista de Llengua i Dret*. I es van començar a publicar els primers textos legislatius en català, com ara, el *Codi civil* (edició bilingüe anotada, 1984) i el *Codi penal i legislació complementària de la Generalitat de Catalunya* (1985).

No hi ha gaires treballs que analitzin quantitativament o qualitativament tots els recursos publicats fins a l'actualitat, ni tampoc que facin un intent de classificació o inventari. Des del 1979, se'n poden destacar tres: l'article *Eines de referència per a la redacció i la correcció de textos administratius i jurídics* (1986), de Josep M. Mestres, que dona a conèixer els trets formals que ha de tenir una bona obra lexicogràfica i fa una llista força exhaustiva dels recursos útils per a les feines de traducció i correcció de textos jurídics, per bé que ara ja ha quedat obsoleta; l'article *Recursos en línia per a l'aprenentatge del llenguatge jurídic en català* (2008), de Cristina Gelpí, en què l'autora no només fa una classificació dels recursos tenint en compte la seva utilitat en l'aprenentatge del llenguatge jurídic, sinó que també exposa els perfils d'usuaris que utilitzen aquests recursos, posa de manifest la complexitat a l'hora de donar compte de la totalitat dels recursos existents i apunta algunes mesures per millorar la situació dels recursos; i finalment, el d'Anna Cervera, *Recursos terminològics de l'àmbit jurídic en català: duplicitats i mancances. El problema de la qualitat* (2012), en què Cervera fa una relació força minuciosa dels recursos del LJC, sobretot els de caire terminològic i didàctic, i n'analitza alguns qualitativament.

Val a dir que hi ha altres estudis –Borja (2000) i María José Recorder i Pilar Cid (2004)– en què s'aborda la classificació dels recursos per al llenguatge jurídic, però des d'una altra perspectiva, la de traducció jurídica anglès-castellà, que no és el cas que ens ocupa.

El panorama actual

Des dels anys 80 s'han elaborat i publicat molts recursos per al català jurídic, la qual cosa ha conduït a una situació actual farcida de productes ben diversos: la majoria de recursos ja són electrònics, però també n'hi ha d'altres en suport paper i d'altres en paper i digitalitzats; quant a la tipologia, aquesta és ben variada i són habituals els recursos mixtos, que combinen, per exemple, informació lexicogràfica amb enciclopèdica i didàctica; pel que fa a l'autor dels recursos, la majoria de vegades ha estat la Generalitat de Catalunya qui ha impulsat i elaborat els recursos, ja sigui directament o indirectament, però també n'hi ha molts de creats per universitats, institucions privades, fundacions o particulars.

En un intent de voler-los classificar, tal com afirma Gelpí (2008: 12), el panorama que es presenta és molt complex: la inestabilitat pròpia dels recursos en línia –que representen la majoria–, la dispersió tipològica i la diversitat d'aproximacions que s'ha indicat, així com la determinació de la fiabilitat, són factors que compliquen la tasca d'inventariar tots els recursos actuals. Tanmateix, Gelpí proposa una classificació dels recursos en línia que permet posar ordre al panorama. Segons la utilitat que tenen en l'aprenentatge del llenguatge jurídic, diferencia quatre categories: recursos que recullen i descriuen criteris lingüístics; eines d'ajuda a la redacció de documents; diccionaris i corpus, i materials d'autoaprenentatge.

Amb relació a la qualitat i a les mancances d'aquests recursos, tant Anna Cervera com Cristina Gelpí fan aportacions molt interessants. Cervera (2012) denuncia la falta del control de qualitat en la majoria de productes, ja que n'hi ha que no han adaptat el contingut als canvis adoptats en la segona edició del DIEC, cosa que ha originat desconcert entre els usuaris. En aquest sentit, afegeix que la diversitat d'autoria ha comportat la repetició de productes i, fins i tot, l'adopció de propostes lingüístiques diferents segons quina sigui l'aproximació en què s'ha basat la institució que ha elaborat el recurs. Així mateix, posa de manifest dues mancances: “la majoria de reculls no tenen definicions i només tenen equivalències del castellà al català, però no en tenen del català cap a altres llengües”. Finalment, constata les limitacions d'una obra ben recent com és el *Diccionari jurídic català* (2012), que pretén ser una obra enciclopèdica jurídica catalana, però encara s'hi troben a faltar termes jurídics fonamentals com, per exemple, *contracte* i *domini públic*.

Per la seva banda, Gelpí (2008: 22) destaca la necessitat de preveure i identificar les necessitats comunicatives dels usuaris dels recursos a fi d'oferir un repertori de recursos més eficaç i exposa les mesures que es podrien prendre, tant en la línia de

l'accessibilitat dels recursos com en la línia de la compleció dels materials existents: diversificar les vies d'accés a la informació i permetre que usuaris diferents puguin accedir a recursos diferents; incrementar la informació lingüística dels recursos fins ara organitzats conceptualment des del punt de vista jurídic; incrementar la informació conceptual dels recursos jurídics, i desenvolupar materials d'autoaprenentatge més relacionats amb la redacció.

En la línia de Gelpí, també cal fer referència a l'opinió d'Agustí Pou (2012), qui posa en relleu el nou enfocament que haurien de rebre els futurs recursos terminològics: "cal atendre, doncs, no solament l'aspecte denominatiu de la terminologia, sinó entrar de ple en la seva funció comunicativa".

Pel que fa als materials didàctics, val a dir que dues de les publicacions més importants són repetitives: els continguts del *Manual de llenguatge judicial* (2003) es tornen a publicar –si bé en diferent format i amb alguna modificació– en el *Curs de llenguatge jurídic* (2006). A més, aquest curs, per bé que els criteris lingüístics que s'hi descriuen són aplicables en qualsevol àmbit jurídic (notarial, judicial, etc.), els textos que es treballen són sobretot els redactats pels jutges i els secretaris, mentre que es dedica una part minsa als textos que produeixen els advocats i hi són absents els textos que produeixen els notaris o els registradors.

Des del punt de vista dels àmbits a qui van adreçats els recursos, veiem que hi ha sectors com l'administratiu, que ha estat dotat de molts bons recursos que han aconseguit que el català es normalitzés plenament; el de la justícia, en què els grans esforços esmerçats no s'han vist reflectits en l'augment de l'ús de la llengua, la qual cosa ha provocat que alguns d'aquests recursos no s'acabessin actualitzant (*Documentació jurídica i administrativa* del 2002 i els formularis del Consell de l'Advocacia Catalana, entre altres); d'altres sectors com el dels procuradors o els notaris, que estan força desatesos; i d'altres d'emergents, com el sector de la llengua de signes catalana, el qual té la necessitat de crear recursos en terrenys com el jurídic.

Com a apunt final abans d'arribar a les conclusions, transcriu les paraules de Pou (2012) per ser clares i contundents: "els [recursos] que tenim actualment, per bé que necessaris i valuosos, són insuficients per a una situació de normalitat en l'ús del català jurídic".

Així doncs, el panorama actual dels recursos presenta certes mancances que s'haurien de cobrir en un futur per tal que el llenguatge jurídic pugui progressar adequadament. D'un costat, caldria crear nous recursos en el mercat (com ara, un

diccionari jurídic bilingüe català-anglès); i de l'altre, caldria esmenar les deficiències d'alguns com el *Diccionari jurídic català* (2012).

Abans de començar a crear recursos, però, caldria saber amb certesa en quin tipus de recursos s'han d'invertir les forces. Per aquest motiu, seria una bona iniciativa actualitzar les classificacions vigents per tal d'englobar tots els recursos actuals, i ordenar-los segons les necessitats que cobreixen, l'àmbit al qual van dirigits i el tipus; així es posarien en evidència tots els buits que hi ha al mercat tant de recursos inexistent com de recursos pendents d'actualització.

A més, arran de les opinions tant de Gelpí com de Pou sobre la importància de les necessitats dels usuaris, una altra bona iniciativa seria conduir un estudi sobre els usuaris del llenguatge jurídic amb el doble objectiu de, primer, esbrinar quin és el seu perfil i quines són les seves necessitats, i segon, assabentar-nos sobre quins recursos, al seu parer, es podrien instrumentalitzar per exercir professionalment en català. Els resultats d'aquest estudi permetrien valorar la creació de recursos més adequats a la realitat dels usuaris i, per tant, més eficaços.

1.2.3 Des del punt de vista lingüístic

Des de la instauració de la democràcia, s'ha impulsat la llengua catalana en totes les seves varietats. El cas del llenguatge jurídic, però, és diferent, ja que no existia un llenguatge adequat i calia crear-lo. El responsable de la fixació del nou model de llenguatge jurídic va ser la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu (CALA), creada en el si de la Generalitat de Catalunya, que ho va fer seguint criteris de genuïtat i de modernitat en el marc del Plain English Movement.

Els anys 80 i 90 van ser un període caracteritzat per la publicació de nombrosos estudis sobre el llenguatge jurídic català, en particular, des d'un punt de vista conceptual, lingüístic i terminològic: definir i delimitar el concepte de llenguatge jurídic i trobar l'equilibri entre la fixació d'expressions modernes i alhora genuïnes eren les preocupacions principals d'aleshores. També van ser els anys en què la CALA va fixar el nou model de llenguatge jurídic català i en va publicar els criteris en opuscles diferents: *Majúscules i minúscules* (1989), *Abreviacions* (1997), *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (1999) i tot el conjunt d'articles sobre models de documents publicats en la revista *Llengua i Administració* i *Llengua i ús*.

La majoria d'especialistes coincideixen en el fet que els criteris establerts per a la fixació del llenguatge jurídic "s'han mantingut essencialment vigents" –segons paraules de Carles Duarte (2009: 42)–, però també qualifiquen el procés de fixació com a no finalitzat.

El panorama actual

Hi ha hagut una desacceleració en el nombre d'estudis sobre el llenguatge jurídic català en comparació amb la dècada dels 80 i 90. El fet que els esforços esmerçats per impulsar l'ús del català jurídic no hagin aconseguit augmentar-ne l'ús real segurament ha comportat que a poc a poc minvés l'interès per a aquest llenguatge. No obstant això, el nou model de llenguatge jurídic català no s'ha vist alterat i continua essent el mateix que va crear i impulsar la CALA, el qual es caracteritza per cercar l'assoliment de dos objectius: la identitat i la modernitat (Duarte *et al.*1990).

La tasca de fixació d'aquest model de llenguatge endegada per la CALA, la va continuar la CILAJ i, actualment, ha passat a mans dels departaments de Cultura i de Justícia. Aquests fets s'han materialitzat en la contínua actualització d'alguns dels números de la col·lecció Criteris Lingüístics i del document *Criteris lingüístics* (2013) del Departament de Justícia; de la publicació del *Manual de llenguatge judicial* (2003); i de la creació de la *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya* (2011), que és l'actualització de l'opuscle *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua* (2005), publicat arran de la V Jornada de la CILAJ.

En aquest camp, també cal deixar palesa tota la feina duta a terme pels serveis lingüístics de les universitats i de les corporacions municipals, el Servei Lingüístic del Port de Barcelona i el Servei Lingüístic del Parlament de Catalunya, els quals han publicat manuals d'estil que difonen els criteris que utilitzen per al seu exercici professional diari; i també hi ha hagut una iniciativa privada, com és el cas del *Llibre d'estil jurídic* (2010) del Centre d'Estudis Garrigues. Val a dir, però, que totes aquestes institucions, si bé és cert que tenen com a denominador comú el model lingüístic de la CALA, sovint han defensat solucions diferents en qüestions puntuals (l'ús de majúscules, la puntuació, l'escriptura de les sigles), la qual cosa ha obert la porta a la proliferació de diferents criteris.

A pesar que, tal com s'acaba de dir, hi ha hagut institucions que s'han ocupat de continuar la tasca de fixació dels criteris lingüístics, només consta un estudi que n'analitzi la implantació en el sector jurídic. Aquest estudi és *Resolucions judicials i qualitat lingüística* (2007), d'Àgueda Valls, i se centra en els textos que redacten jutges

i secretaris. En aquest punt, val la pena de recordar les paraules de Marta Xirinachs (2012: 66): “pel que fa al seguiment de les instruccions generades des de la CALA en els organismes públics, no podem dir que s’hagi fet un estudi sistemàtic en aquesta línia”. Aquest estudi sistemàtic, però, no s’ha fet ni en l’àmbit dels organismes públics, ni tampoc en cap àmbit jurídic com l’advocacia o el notariat, entre d’altres.

Bibliografia comentada

El llenguatge administratiu i jurídic: una renovació persistent

Carles Duarte (2009)

Carles Duarte, lingüista destacat pel seu gran paper en el restabliment del llenguatge jurídic català i que ha fet nombroses aportacions de caràcter singular en aquest sector, fa un balanç de l’evolució del model de llenguatge administratiu i jurídic amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la *Revista de Llengua i Dret*.

Aquest article és un dels últims que Duarte va publicar sobre el LJC i hi repassa de manera concisa la història del LJC, exposa clarament el perquè del model adoptat i il·lustra de manera excel·lent algunes de les decisions lingüístiques que conformen aquest model. Sense voler menystenir la vàlua d’aquestes qüestions i d’acord amb els propòsits d’aquest treball, cal destacar sobretot la importància que l’autor atorga al fet de donar continuïtat i actualitzar el model de llenguatge jurídic català.

Segons Duarte, els criteris que es van fixar s’han mantingut essencialment vigents, però el procés de restabliment del llenguatge jurídic no està conclòs. Les institucions lingüístiques de Catalunya que tenen el deure de continuar la tasca, l’han continuada –tal com evidencien les incorporacions de termes jurídics en el DIEC (2007) i les contínues normalitzacions del TERMCAT–, però cal que vagin més enllà de la normalització denominativa, ja que l’evolució constant de la societat fa necessari que es revisin altres aspectes no terminològics, com ara, l’ús encara vigent dels tractaments honorífics dels càrrecs públics.

Un dels aspectes que també cal tenir en compte a l’hora de valorar la salut lingüística del LJC és la interferència lingüística del castellà al català. La importància de l’estudi d’aquest fenomen en l’àmbit jurídic rau en el fet que la majoria d’usuaris del llenguatge jurídic català tenen com a referència el llenguatge jurídic castellà i, en conseqüència, generen una redacció plena d’expressions poc genuïnes i castellanitzants. Xirinachs (2012: 67) també suggereix fer un seguiment de la qualitat dels textos amb l’objectiu

de veure si els principals problemes que presenten continuen sent les mateixes interferències del castellà que ja es van tractar en el si de la CALA.

Bibliografia comentada

Traduir del castellà al català més enllà de la intercomprensió
Ona Domènech (2012)

Ona Domènech exposa tot un seguit de fenòmens que són susceptibles de generar interferències lingüístiques en la traducció de textos jurídics i que, en el marc d'aquest treball, constitueixen un repertori actual dels principals problemes que pateix el llenguatge jurídic català.

En el pla gramatical, alguns dels aspectes que generen més errors a causa de la influència de la llengua castellana, són el gerundi, la veu passiva, els règims verbals de verbs com *adjuntar*, *acompanyar* i *cessar*; l'ús dels verbs *complimentar*, *ostentar* i *contemplar* amb una determinada semàntica; l'ús de l'adjectiu *previ* i l'ús de la conjunció *doncs*, entre altres. En el pla estilístic i formal, els aspectes que cal considerar són el tractament personal, l'ús de majúscules i minúscules, les abreviacions i el llenguatge no sexista.

D'aquesta obra, però, no només escau comentar l'exposició que fa de les interferències, sinó que també és convenient subratllar la funció que atribueix a la traducció jurídica del castellà al català. Domènech defensa la visió de la traducció jurídica del castellà al català com un instrument de normalització lingüística més que una eina de comunicació; i és que en territoris on hi ha bilingüisme, com en el cas de Catalunya, la traducció adquireix la funció d'estandardització de la llengua minoritària.

Dins la perspectiva lingüística, també mereix una menció especial la traducció de textos dins l'àmbit jurídic, atès que, com s'acaba d'exposar, la traducció jurídica té una funció normalitzadora (Domènech 2012). Des de les universitats s'han dut a terme molts estudis sobre traducció jurídica que han permès que aquesta disciplina avancés favorablement. Cal esmentar *Les plomes de la justícia* (2006), d'Esther Monzó, la tesi doctoral *Alineació de textos jurídics paral·lels (català-castellà): alguns problemes* (2006), de Marta Ribas, i *Traduir del castellà al català més enllà de la intercomprensió* (2012), d'Ona Domènech, entre altres.

La coherència i el rigor dels criteris utilitzats per traduir els textos jurídics han sigut decisius a l'hora de preservar el llenguatge jurídic català promogut per la CALA. En

l'àmbit de la traducció de les lleis, aquests criteris es troben recollits en l'opuscle abans esmentat *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (1999), el qual es va actualitzar i ampliar l'any 2010.

A pesar de l'actualització recent d'aquest opuscle, avui dia els dos únics organismes responsables de la traducció de lleis, el Departament de Justícia i l'Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions (EADOP), discrepen a l'hora d'aplicar els mateixos criteris de traducció. El que s'esmentava abans sobre l'adopció de criteris lingüístics diferents segons la institució, també s'esdevé en el camp traductològic. Per exemple, la LEC publicada en català en el BOE (traducció a càrrec de l'EADOP) i la publicada en el Lexcat (traducció a càrrec del Departament de Justícia) presenten diferències en fins a vint-i-vuit ocasions.

A l'últim, pel que fa a la terminologia, s'han publicat nombrosos estudis que ofereixen innovacions en el tractament lingüístic de certes expressions i que demostren les vacil·lacions en l'ús d'alguns termes, però cap no té una funció prescriptiva ni la gran majoria s'han traduït en una publicació o l'actualització d'un nou recurs. A tall d'exemple, hi ha l'article de Xavier Rull (2010) *El règim verbal en els vocabularis de llenguatge jurídic: una proposta*, i l'estudi de Jordi Nieva (2000) en què dona a conèixer tot un reguitzell de termes processals conflictius: cap d'aquests casos, però, ha estat resolt a hores d'ara. D'altres estudis que cal subratllar són la tesi doctoral d'Ona Domènech (2006), *Textos especialitzats i variació vertical: la diversitat terminològica com a factor discriminant del nivell d'especialització d'un text*, i l'article d'Agustí Pou (2012) *La normalització terminològica en l'àmbit jurídic: un estat de la qüestió*. A pesar de tots aquests estudis, s'ha afegit confusió al panorama de la terminologia jurídica arran de la inserció en el DIEC (2007) d'alguns termes que la CALA havia perseguit; en són exemples, *aute*, *providència* i *atressí*.

Josep Cruanyes, advocat i president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, en una entrevista a la revista *Terminàlia* l'any 2012, va apuntar la necessitat de resoldre els dubtes terminològics actuals i va proposar la programació d'una jornada o un congrés per debatre'ls. Va posar, com a exemple, el terme *ordre de crida i cerca* o *ordre de cerca i captura*, els quals va titllar de males solucions, ja que del que es parla realment és d'una *ordre de recerca*, o de *crida de recerca* o de *crida de detenció*.

En conclusió, aquest estat de la qüestió posa de manifest que hi ha moltes línies d'actuació obertes en el terreny lingüístic. D'una banda, falten estudis que facin el seguiment de tota la tasca endegada per la CALA i continuada pels departaments de Cultura i Justícia. L'anàlisi de Valls és un bon punt de partida, però no és suficient per

saber el grau d'implantació dels criteris lingüístics en tot l'àmbit jurídic. S'utilitzen els models de documents que es van fixar? Han tingut bona acollida les normes sobre l'ús de les majúscules i les abreviacions? I els criteris de modernització del llenguatge jurídic? Quins sectors en són els més receptius? Un estudi que respongui a aquestes preguntes permetria adaptar millor els criteris lingüístics a les necessitats dels usuaris del llenguatge jurídic i, també, actualitzar alguns dels recursos abans esmentats. Igualment, seria oportú analitzar les interferències habituals que es produeixen en la redacció de llenguatge jurídic català per esbrinar si encara són les mateixes que es van identificar en el marc de la CALA o si n'han sorgit de noves. Amb tota aquesta informació recollida, a l'hora d'impulsar el LJC es podria posar èmfasi en aquells coneixements lingüístics que costen més d'assolir i obrir les portes al replantejament de criteris que no acaben d'arrelar.

D'altra banda, també caldria fer estudis sobre el grau d'implantació de la terminologia catalana per, així, constatar l'èxit o el fracàs de les propostes difoses i localitzar noves unitats terminològiques i fraseològiques.

En darrer terme, caldria dur a terme una revisió dels criteris lingüístics adoptats per institucions semblants i fer un esforç per unificar-los al màxim possible. El mateix s'hauria de fer dels criteris de traducció dels textos legislatius i jurídic, en general, amb l'objectiu de saber el perquè de les discrepàncies dels criteris emprats pel Departament de Justícia i l'EADOP i trobar una solució al problema. El fet de tenir una única versió de les lleis publicades en català faria disminuir les vacil·lacions dels juristes a l'hora de consultar aquests textos i, per tant, afavoriria l'ús del català jurídic.

1.2.4 Des del punt de vista sociolingüístic

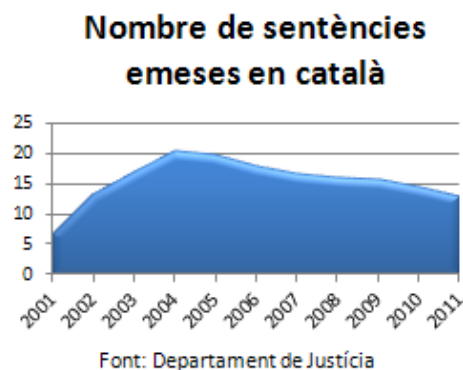
Aquest apartat vol reproduir una fotografia de la situació sociolingüística en què es troba el català en l'àmbit jurídic, en vista de les dades recollides fins a l'actualitat. A aquest efecte, s'han tingut en compte les memòries dels departaments de Cultura i de Justícia de la Generalitat de Catalunya, així com diversos estudis realitzats al llarg dels trenta anys de normalització lingüística, entre els quals destaca: *Estudi per a la realització de la campanya publicitària "Català als jutjats"* (1989); *Qüestionari sobre l'ús del català en els despatxos d'advocats, notaris i procuradors de Girona* (1993); *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003* (Vila et al. 2005); *l'Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia 2008. Informe final* (2009), i *La llengua catalana a la justícia* (2012).

Tots aquests documents aporten dades sobre diversos sectors jurídics, però, tal com es desprèn dels títols dels estudis, els únics que han fet una anàlisi profunda dels usos lingüístics del català jurídic s'han centrat en l'àmbit judicial. En la mesura que les dades recollides ho permetin, aquest estat de la qüestió dóna compte dels usos del LJC en els sectors jurídics, basant-se en dos aspectes: la freqüència d'ús i els factors que en condicionen l'ús.

Freqüència d'ús

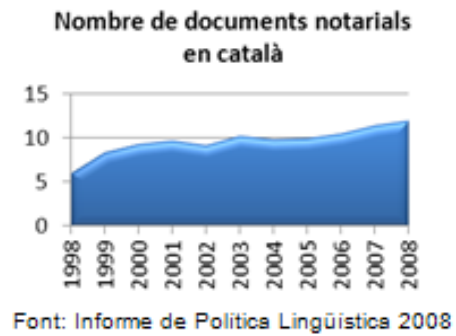
En el camp judicial, a causa del gran nombre de variables que hi ha per quantificar l'ús del català (nombre de documents de tràmits escrits en català, distribució de l'ús del català per jurisdiccions, l'ús del català en els judicis orals, nombre de plantilles de documents en català, i un llarg etcètera), i atès que analitzar-les totes comportaria una descripció excessivament llarga, només se'n prenen com a referència dues: el nombre de sentències i el nombre de demandes escrites en català, per considerar-les prou representatives de l'estat en què es troba l'ús del català en l'àmbit judicial.

Pel que fa a la freqüència d'ús del català en la redacció de les sentències, les dades publicades pel Departament de Justícia de Catalunya denoten, tal com es veu en el gràfic, una clara recessió. Gràcies a les polítiques per impulsar l'ús del català, se n'havia aconseguit un augment considerable, però a partir del 2004 aquest ha anat disminuint, per la qual cosa el sector judicial continua essent poc permeable a l'ús d'altres llengües oficials diferents del castellà.

Quant al nombre de demandes presentades en català, el 2007 el Departament de Justícia va anunciar que només se n'hi presentaven un 5%; el 2008 es va posar de manifest que el 27,4% de la documentació rebuda a l'Administració de justícia era en català. I finalment, el 2011, el volum de demandes que iniciaven un procediment civil presentades en català representaven un 8% del total. Aquestes dades, a diferència de les sentències, no són susceptibles de ser comparades per haver tingut en compte conceptes diferents (la primera dada inclou les demandes; la segona, les demandes i els escrits dels procuradors i pèrits; i la tercera, demandes presentades només en la jurisdicció civil); independentment d'això, però, el panorama que reflecteixen aquests percentatges tan baixos no és gens encoratjador.

Respecte del món notarial, les dades que hi ha disponibles són extretes de l'Informe de Política Lingüística de l'any 2008 i permeten obtenir una visió clara de l'augment, si bé molt tímid, que experimenta aquest sector en l'ús del català en els documents notariaus. Malgrat aquest augment, però, el fet que el català només hi estigui present en un 12% no és una dada gens satisfactòria tenint en compte tots els esforços que s'inverteixen perquè es normalitzi el català en aquest sector.

Abans d'acabar aquest punt, val a dir que no hi ha gaires estudis, per no dir cap, que exposi de manera exhaustiva el percentatge d'ús del català en altres sectors com l'àmbit professional privat, el català a Europa, el món editorial jurídic o el sector acadèmic.

Factors que condicionen l'ús del català jurídic

Diversos estudis han analitzat els factors que condicionen l'ús del català jurídic. El primer que va analitzar els frens, les actituds i els motius que porten a un operador jurídic a utilitzar o no el català, ho va fer en l'àmbit judicial i porta com a títol *Estudi per a la realització de la campanya publicitària "Català als jutjats"* de l'any 1989. Sorprenentment, les conclusions a què va arribar continuen a l'ordre del dia.

Segons aquest estudi, els aspectes més importants que actuaven com a fre per utilitzar el català eren el fet que l'Administració de justícia fos un cos estatal –que implica que persones de diferents parts d'Espanya vinguessin a treballar a Catalunya provisionalment– i el fet que un col·lectiu, com el dels jutges –que representa poder i autoritat i exerceix una gran influència a la resta d'agents jurídics–, estigués format majoritàriament per castellans. Aquestes dades coincideixen pràcticament en la seva totalitat amb les conclusions a què es van arribar en l'última Jornada sobre el català a la justícia, que va tenir lloc el 2012, atès que, entre altres qüestions, en aquesta trobada es va posar de manifest la importància de la figura del jutge per fer augmentar l'ús del català jurídic, considerat, fins i tot, més influent que la de l'advocat. I, també, es va apuntar com a mesura eficaç la de modificar el sistema de nomenament dels jutges i establir que cada comunitat autònoma designés els seus.

Pel que fa a les dades publicades en l'estudi més recent, l'*Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia 2008. Informe final* (2009), cal destacar que un 32% de secretaris opinen que la llengua catalana té algun aspecte negatiu, principalment

perquè comporta problemes de funcionament dins el jutjat i comporta dificultats per al personal i els usuaris.

Com que els últims estudis no fan referència explícitament als factors que condicionen l'ús del català en el món jurídic, escau donar compte de l'opinió de Rosa Lizandra (2012), coordinadora del Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial, que atribueix el desequilibri entre l'ús del català i el castellà en el sector de la justícia a diversos factors: la procedència forana del funcionariat, el poc coneixement del català del funcionariat, la no-exigència dels coneixements de català, la persistència en la inèrcia diglòssica dels operadors jurídics, el material de treball en castellà i el marc juridicolingüístic advers.

Bibliografia comentada

La llengua catalana a la justícia
Observatori Català de la Justícia (2012)

La llengua catalana a la justícia és l'últim informe que ha publicat l'Observatori Català de la Justícia. Se'n destaca l'apartat sobre el marc legal del català a l'àmbit judicial, per ser un dels factors que condicionen l'ús d'aquesta llengua que no s'ha aprofundit en aquest treball.

De la lectura d'aquest apartat, es desprèn que els textos normatius principals que regulen els usos lingüístics en els àmbits jurídics són les normes estatals de la Constitució espanyola i la Llei orgànica del poder judicial; les normes autonòmiques de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i la Llei de política lingüística; i dins el dret europeu, la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries.

Així mateix, també s'arriba a la conclusió que el marc jurídic i la jurisprudència que tracten sobre l'ús del català a l'Administració de justícia són contradictoris i presenten certes llacunes. D'una banda, els estatuts autonòmics poden regular determinats aspectes lingüístics de l'Administració de justícia i així ho reconeix el Tribunal Constitucional en afirmar que les comunitats autònomes amb llengua pròpia poden incidir en la definició del règim juridicolingüístic bàsic (STC 82/1986 i 84/1986, entre altres); però totes aquestes *llicències* es veuen limitades per l'article 149.1.5 de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva a l'Administració de justícia. I per a més inri, és el mateix Tribunal Constitucional, el que abans reconeixia els drets a les autonomies, que en la Sentència de l'Estatut (STC 31/2010) estableix que és l'Estat l'únic que té la competència per regular el règim lingüístic del personal

judicial, en concret dels jutges i magistrats. Així doncs, sí, és cert que les comunitats tenen dret a regular aspectes lingüístics, però les seves competències tenen molt poca profunditat.

D'altra banda, un dels drets lingüístics que reconeixen amb encert tant la Llei del poder judicial com l'Estatut, és que el ciutadà pot utilitzar la llengua oficial pròpia de la comunitat autònoma per declarar davant l'Administració de justícia (l'anomenat dret d'opció lingüística). Aquest dret, però, igual que en el cas anterior, es veu estroncat perquè enlloc es regula que les declaracions s'hagin de recollir amb la mateixa llengua. I a més, no existeix el dret a adreçar-se als jutges sense intèrpret; en altres paraules, el ciutadà no gaudeix del dret de ser entès directament pels jutges en la llengua pròpia oficial de la comunitat, cosa que pot afectar al dret a la tutela judicial efectiva.

Aquests dos aspectes, la competència limitada de les autonomies i el dret d'opció lingüístic estroncat dels ciutadans, atien el fet que el català no es pugui utilitzar amb normalitat en el sector judicial. Malauradament, el factor del marc legal és una qüestió difícil –si bé no impossible– de canviar, ja que les reformes legislatives són lentes i estan condicionades pels partits polítics elegits.

Conclusions

Segons les dades de freqüència d'ús exposades, la llengua catalana no s'utilitza prou per considerar l'àmbit jurídic com a normalitzat. Aquest panorama comporta greus conseqüències per a la salut d'aquesta llengua, per a l'actualització dels recursos i per a la demanda de formació en aquest tipus de llenguatge, així com per a la demanda de traduccions jurídiques al català. Per això, és primordial que es prenguin mesures amb l'objectiu de reconduir l'ús del català a l'alça.

Així mateix, els estudis que s'han fet en aquest terreny no analitzen àmbits importants com l'acadèmic, o d'altres com el sector editorial jurídic, l'àmbit privat, la llengua de signes catalana i els serveis jurídics de la Generalitat.

D'entre aquests sectors, el més important d'abordar seria l'acadèmic, perquè, a tall d'exemple, conèixer el nombre de classes fetes en català i castellà en els graus i màsters de dret, en els col·legis professionals i en les escoles de pràctica jurídica, seria clau per poder valorar l'impacte que té l'aprenentatge dels continguts en una llengua en la pràctica professional. Sobretot atenent a les declaracions que es van fer

en la taula rodona de les jornades del 2012 abans esmentades, en què es deixava clar que on es començava a utilitzar el castellà en l'àmbit jurídic era a les aules.

Pel que fa als factors que condicionen l'ús del català jurídic, només hi ha estudis duts a terme en l'àmbit judicial, deixant un buit enorme en la resta. I a més, els estudis en l'àmbit judicial evidencien un clar estancament, ja que els factors que perjudicaven l'ús del català l'any 1989 són pràcticament els mateixos actualment segons l'opinió dels experts. Així mateix, l'estudi més recent sobre els usos lingüístics a la justícia, *l'Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia 2008. Informe final (2009)*, aporta més dades sobre la freqüència d'ús que no pas sobre els factors. Per tant, no només caldria promoure estudis que abracessin diversos sectors jurídics, sinó que també caldria complementar l'últim estudi esmentat amb dades que demostrassin científicament quins factors incideixen en la tria entre el català i el castellà actualment. La resposta a aquesta pregunta permetria obtenir una llista tancada d'aquests factors i identificar el valor social del català en l'àmbit jurídic.

L'elaboració dels estudis en les línies exposades contribuiria a la planificació d'actuacions més eficaces –com la creació d'un nou recurs lingüístic o la identificació de nous objectius– i complementaria els treballs ja realitzats, fent possible una reflexió més completa sobre l'autèntica situació de la llengua catalana en l'àmbit jurídic.

1.3 Objectius de la tesi

Partint de la base que han passat més de trenta anys de normalització lingüística en el sector jurídic i que no s'han obtingut els resultats que s'esperaven, la tesi consisteix a fer una radiografia de l'estat actual del LJC des de diverses perspectives amb l'objectiu de demostrar científicament la situació en què es troba el català jurídic i, així, poder proposar mesures per contribuir a millorar-la. Per aconseguir-ho, en primer lloc, es duu a terme un estudi pluridisciplinari del llenguatge jurídic català compost per les anàlisis següents:

- L'anàlisi denominativa, que consisteix a recopilar les diverses denominacions del LJC utilitzades en la bibliografia i delimitar-les nocionalment amb l'objectiu d'establir una nomenclatura com més precisa millor.
- L'anàlisi documental, la qual busca actualitzar la classificació vigent dels recursos del LJC i ordenar-los segons tres aspectes (l'àmbit d'ús, la tipologia i les necessitats dels usuaris), amb la finalitat de constatar les mancances i les duplicitats de recursos, així com les necessitats que falten per cobrir.
- L'anàlisi lingüística, que se servirà d'un corpus i de l'observació participant per estudiar el grau d'implantació dels criteris que va establir la CALA, el nivell assolit d'implantació en la terminologia catalana i les interferències presents en el LJC real emprat. El seu objectiu és detectar quins són els criteris i termes que han arrelat més i quins menys, així com demostrar si continuen vigents les interferències que ja va estudiar la CALA i si n'han aparegut de noves.
- I l'anàlisi sociolingüística, la qual, d'una banda, té com a fi calcular la freqüència d'ús del català en el sector acadèmic en vista de tres variables: la llengua a les aules, l'idioma de la bibliografia recomanada i el nombre d'assignatures en LJC; i de l'altra, copsar els factors que incideixen en la tria de codi, cosa que permetrà confirmar la vigència dels factors que s'havien identificat fa uns anys i permetrà identificar-ne de nous.

En segon i darrer lloc, un cop obtinguda la radiografia objectiva de la situació actual del LJC des de les perspectives assenyalades, es delimiten i valoren els problemes i els punts forts del llenguatge jurídic català per tal d'elaborar una bateria de propostes que contribueixin a millorar la seva situació, com ara el disseny de noves estratègies, la creació de nous recursos, la identificació de nous objectius o la reorientació d'actuacions en planificació lingüística.

1.4 Marcs teòrics

Per aconseguir els objectius descrits en l'apartat anterior, cal recórrer als postulats de disciplines com la terminologia, la sociolingüística i la lexicografia, entre altres. La pluralitat dels marcs teòrics és deguda a la diversitat de les perspectives des de les quals s'analitza el llenguatge jurídic català, ja que cada perspectiva té un objecte d'estudi concret, el qual cal delimitar i emmarcar dins la disciplina corresponent.

Així, en primer lloc, la perspectiva denominativa s'emmarca en els estudis dels llenguatges d'especialitat per cercar les bases de com delimitar aquest tipus de llenguatges i poder aplicar-ho als que corresponen a l'àmbit conceptual del dret.

En segon lloc, la lexicografia i la gestió documental són els marcs necessaris per a l'anàlisi documental, ja que aporten els criteris bàsics per catalogar els recursos existents i identificar les necessitats i els perfils actuals dels usuaris del LJC.

En tercer lloc, els fonaments teòrics per a la perspectiva lingüística pertanyen, d'una banda, als estudis sobre el llenguatge jurídic català, que s'han ocupat de descriure i donar raó del nou model de llenguatge jurídic català; i de l'altra, a la terminologia, que és el camp del coneixement que ha posat l'atenció en l'estudi lingüístic dels termes que caracteritzen els llenguatges d'especialitat. En concret, dins la terminologia, el marc adoptat és el de la Teoria Comunicativa de la Terminologia plantejada per Teresa Cabré, perquè la seva visió comunicativa de la terminologia i de les unitats terminològiques permet complir l'objectiu de donar compte de la implantació dels termes i les seves característiques discursives i textuais, un dels objectes d'estudi en l'anàlisi lingüística. I, també, s'han tingut en compte els estudis lingüístics de Payrató a l'hora de concebre el fenomen de la interferència.

En quart i últim lloc, l'anàlisi sociolingüística s'inscriu, tal com diu el nom, en la sociolingüística per dur a terme l'estudi quantitatiu de l'ús del català en el sector acadèmic; i, en particular, en els estudis de contacte de llengües, ja que és en aquest camp del coneixement que es tracten els diversos fenòmens de contacte de llengües com la tria de codi, objecte de la nostra anàlisi.

1.4.1 Els llenguatges d'especialitat

El camp del coneixement que s'ocupa de definir i delimitar els llenguatges com el jurídic, són els estudis sobre els llenguatges d'especialitat (Duarte: 1993: 59). La tesi doctoral d'Ona Domènech (2012) exposa de manera clara les tres etapes per les quals han passat aquests estudis a l'hora de definir la noció de "llenguatge d'especialitat": la primera posa l'èmfasi en el pla lèxic; la segona no només té en compte el vocabulari especialitzat sinó també els aspectes sintàctics i l'oració en conjunt; i la tercera defensa que per concebre els llenguatges d'especialitat és necessari valorar tant els aspectes lèxics i oracionals com els textuals, inclosos el pragmàtic i l'extralingüístic.

A l'hora de concebre el llenguatge jurídic català, la CALA es va acollir als principis defensats en aquesta última etapa, en la qual destaquen autors com Hoffman (1998), Schröder (1991), Sager (1993) i Kocourek (1991).

Segons Hoffman (1998) –citada per Domènech (2012: 34)–, un llenguatge d'especialitat és "el conjunt de tots els recursos lingüístics que s'utilitzen en un àmbit comunicatiu –delimitable pel que fa a l'especialitat– per tal de garantir la comprensió entre les persones que treballen en aquest àmbit". Aquest autor no només concentra l'atenció en la terminologia sinó en el text com un tot funcional i estructural; però considera els llenguatges d'especialitat subllenguatges del llenguatge comú, però amb una certa categoria de codis complets i autònoms.

Schröder –citada per Domènech (2012: 37)–, per la seva banda, fa palesa la dificultat que hi ha a l'hora de definir els llenguatges d'especialitat en termes lingüístics i postula que cal prioritzar els aspectes pragmàtics per sobre dels textuals. Kocourek –citada per Domènech (2012: 38)– també segueix aquesta línia i assenyala els factors extralingüístics com els culpables que no es pugui trobar una definició dels llenguatges d'especialitat satisfactòria en termes lingüístics.

Igualment, Cabré (1992: 128-129) s'inscriu en aquesta última etapa en defensar que un llenguatge d'especialitat és un "subconjunt del llenguatge general caracteritzat pragmàticament per tres variables: la temàtica, els usuaris i les situacions de comunicació"; però, per contra, la mateixa experta (2005: 151) veu en la denominació de "llenguatges d'especialitat" un ús abusiu del terme "llenguatge", perquè pot fer pensar que es tracta d'un sistema lingüístic complet i independent del llenguatge general, tot i que l'admet si es considera que se l'utilitza metafòricament.

Per als propòsits de la tesi, quan es faci referència als llenguatges d'especialitat, no es parlarà de sistemes lingüístics independents del llenguatge general, sinó de les varietats que la llengua adopta quan s'utilitza com a instrument de comunicació formal i funcional entre especialistes d'una matèria determinada, concepció que està en consonància amb la d'experts del sector, com ara, Duarte (1990) i Domènech (2012).

Així doncs, la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu opta per una perspectiva pragmàtica i, a l'hora de definir el llenguatge jurídic, té en compte la situació comunicativa i els interlocutors:

“llenguatge emprat en les relacions en què intervé el poder públic, bé sigui en les manifestacions provinents d'aquest poder (legislatiu, executiu o judicial) envers els ciutadans, bé sigui en les comunicacions d'aquests adreçades a qualsevol de les formes de poder. I també, naturalment, el llenguatge de les relacions entre particulars amb transcendència jurídica.” CALA (citada per Ribas 2012: 69)

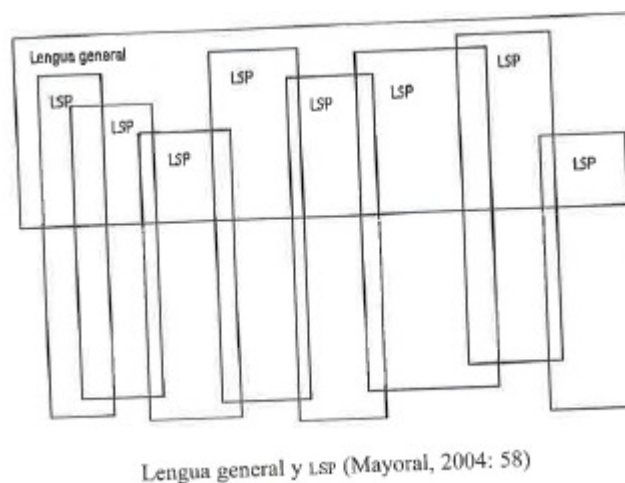
Aquesta definició cal complementar-la amb la noció de Carles Duarte i Pilar de Broto (1990: 11):

“Entre les variacions que la llengua presenta, distingim les varietats dialectals [...]; l'estàndard [...], i les varietats funcionals o registres. [...] Dins de les varietats funcionals o registres es troben els tecnolectes, és a dir, els llenguatges propis de les disciplines tècniques o científiques, definits essencialment per la seva especificitat temàtica. Doncs bé, el llenguatge jurídic és el tecnolecte de l'àmbit conceptual corresponent al Dret.”

Duarte i De Broto (1990: 11) proposen aproximar-se al concepte de llenguatge jurídic tenint en compte l'àmbit temàtic i la seva dimensió comunicativa, ja que les varietats funcionals estan “vinculades a una determinada utilització de la llengua i canvien si es modifica la situació o àmbit d'ús”.

Duarte, a més, encasella el llenguatge jurídic en el calaix dels llenguatges tècnics, d'acord amb la classificació proposada per Hoffman. Aquesta classificació es basa en el grau d'abstracció, en la manera natural o artificial d'expressar els elements i la sintaxi, en el medi i en els comunicants; i distingeix quatre tipus de llenguatges d'especialitat: els professionals, els tècnics, els científics i els simbòlics.

Pel que fa a la delimitació del LJC, aquesta passa per la delimitació dels llenguatges d'especialitat. Tal com s'ha esmentat en l'estat de la qüestió, Duarte (1995: 12) afirma que “els llenguatges d'especialitat no constitueixen compartiments comunicats i que de fet tots ells tenen, a més d'uns components que comparteixen amb la llengua general, uns segments que comparteixen amb altres dominis tecnolectals”. Cabré (1992) també fa palesa la dificultat de traçar la frontera entre llenguatges d'especialitat i el llenguatge general i, a més, dóna compte de la variació interna que pateixen els llenguatges d'especialitat, ja sigui variació dialectal ja sigui variació funcional. Un altre dels autors que també ha tractat les relacions entre llenguatges d'especialitat ha estat Mayoral (2011: 35), i ho ha fet d'una manera molt visual:

L'esquema reflecteix un solapament evident entre les diferents classes de llenguatges d'especialitat, una percepció comuna en tots els intents contemporanis de classificació de terminologies, segons Mayoral.

1.4.2 La lexicografia i la documentació

L'anàlisi documental del llenguatge jurídic, en el seu intent per detectar les mancances i les duplicitats dels recursos del LJC, així com identificar les necessitats no cobertes dels usuaris del LJC, se serveix dels fonaments teòrics de dues grans disciplines, la lexicografia i la documentació: la lexicografia és una disciplina que té com a objectiu la reflexió crítica dels diccionaris existents i l'establiment de mètodes per avaluar-los, així com l'elaboració dels diccionaris (Rafel 2005); i la documentació té com a objectiu “la gestió eficient del coneixement social, a fi de posar-lo a disposició d'un col·lectiu d'usuaris o de la humanitat en el seu conjunt, amb l'objectiu de permetre i facilitar el

procés d'obtenció de nous coneixements" (Codina 1997: 23, citat per Recoder i Cid 2004). Així doncs, totes dues disciplines aporten la base per abordar els recursos del LJC –com a objectes d'estudi que són de l'anàlisi documental– classificar-los i avaluar-los.

La catalogació segons la tipologia que s'ha de dur a terme dels recursos del LJC s'emmarca en els criteris utilitzats tant en la lexicografia com en la documentació. En totes dues disciplines hi ha múltiples classificacions dels recursos, algunes que gaudeixen de més consens que d'altres.

A tall il·lustratiu, Rafel (2005) exposa les principals classes de diccionaris que han estat generalment acceptades, segons la naturalesa del seu contingut, els objectius perseguits i la seva utilitat. Així, es distingeixen diccionaris enciclopèdics i diccionaris de llengua; diccionaris generals i diccionaris especialitzats; diccionaris semiasiològics i diccionaris onomasiològics; diccionaris monolingües i bilingües; diccionaris actius i passius; diccionaris descriptius i prescriptius; diccionaris sincrònics i diacrònics. Aquestes etiquetes resultaran útils amb vista a catalogar els recursos del LJC i veure les mancances i les duplicitats que hi ha, almenys en el terreny lexicogràfic.

Ara bé, no només cal veure les mancances i les duplicitats presents en el panorama actual, sinó que també cal buscar la manera d'estudiar si els recursos existents cobreixen eficaçment l'àmbit al qual van adreçats o si satisfan correctament les necessitats dels usuaris. Per aquest motiu, en alguns punts caldrà aplicar mètodes d'avaluació per tal d'esbrinar la qualitat dels recursos del LJC.

En el marc del projecte d'investigació Web semàntica y Sistemas de Informació Documental, Codina (2006) dissenya una metodologia d'avaluació de recursos en línia que podria ser útil per als objectius de la tesi. Aquesta metodologia és complexa, però aporta les nocions bàsiques que cal tenir en compte a l'hora de dur a terme l'avaluació. Segons Codina, en primer lloc, cal definir i determinar els paràmetres i els indicadors necessaris, els quals poden variar segons el tipus de recurs digital que es vulgui analitzar. L'autor entén per paràmetre la cosa que s'avalua (l'autoria, el programa amb què s'ha fet la web, la visibilitat, l'accés a la informació, etc.); i entén per indicador l'element que serveix per mesurar el paràmetre (per exemple, per mesurar el paràmetre de l'autoria es fa servir l'indicador de l'adequació de la font al tema del recurs). En segon lloc, un cop es té la llista de paràmetres i indicadors, cal començar a explorar els recursos, primer, sense entrar-hi en profunditat, i després, aplicant cada un dels indicadors.

Pel que fa a l'anàlisi de les necessitats actuals dels usuaris, es prenen com a base els postulats d'un dels màxims exponents de la lexicografia, el lingüista danès Sven Tarp (1995). Les seves aportacions constitueixen el marc teòric idoni per fonamentar l'estudi dels perfils d'usuaris i tot el seu ventall de necessitats, i, també, serveixen per valorar la creació d'un nou recurs lingüístic i dissenyar-lo.

Bibliografia comentada

Manual of specialized lexicography

Sven Tarp (1995)

Amb aquesta obra, Sven Tarp vol contribuir a ampliar els fonaments teòrics de la pràctica lexicogràfica especialitzada i alhora servir de guia a tots aquells lexicògrafs que vulguin emprendre l'encàrrec de fer un diccionari especialitzat.

Segons Tarp, les característiques dels usuaris a qui va adreçada l'obra lexicogràfica configuren el contingut d'aquesta; per tant, conèixer a fons el perfil i les necessitats dels usuaris, així com les situacions en què utilitzarien el diccionari, és clau perquè l'obra que s'elabori tingui èxit. Esmenta tres aspectes que cal tenir en compte i que contribueixen a dibuixar el perfil de l'usuari: la llengua nativa, el grau de coneixements enciclopèdics i, en cas de tractar-se de recursos bilingües, la competència en la llengua estrangera. Tarp també identifica tres necessitats de l'usuari d'un diccionari especialitzat: la producció, la recepció i la traducció de textos.

La combinació d'aquestes necessitats, amb la llengua que es vulgui utilitzar i el perfil de l'usuari, determina el contingut de l'obra. A tall d'exemple, si es busca crear un diccionari per a la redacció de textos en llengua nativa, caldrà incloure-hi informació de tipus ortogràfica, morfològica i d'ús, mentre que es rebutjarà informació de tipus enciclopèdica.

De tot el que s'acaba d'exposar, es desprèn que les necessitats dels usuaris i el disseny i contingut d'un diccionari especialitzat –en el cas que ens ocupa, d'un recurs lingüístic– són dos factors que estan estretament relacionats; i, en conseqüència, l'estudi d'aquestes necessitats és un pas obligatori per valorar l'estat actual dels recursos i crear-ne de nous.

1.4.3 Estudis sobre el llenguatge jurídic català

Per tal de complir l'objectiu d'avaluar la implantació dels criteris lingüístics del nou model de llenguatge jurídic català, cal delimitar clarament a què fan referència els

conceptes *d'implantació* i de *nou model de llenguatge jurídic català*. El primer, en donarem compte a l'apartat 1.4.4, per ser un concepte que ha nascut en el marc de la terminologia; el segon, es presenta a continuació.

Nou model de llenguatge jurídic català

Abans d'entrar en detall, convé fer un aclariment denominatiu: tant *nou model de llenguatge jurídic català* com *llenguatge jurídic català modern* fan referència al mateix model de llenguatge, que és el que va fixar la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu (CALA) els anys 80 i que es descriu tot seguit.

“S’ha de fixar un llenguatge jurídic que [...] mantingui un lligam amb la important tradició del llenguatge jurídic català [...]. Però la preservació d’aquesta identitat s’ha de conjuminar amb un imprescindible esperit de modernitat [...]” (Duarte i De Broto 1990: 12)

Aquests dos objectius, la identitat i la modernitat, caracteritzen el LJC i no altres llenguatges ateses les circumstàncies històriques i polítiques per les quals ha passat la llengua catalana i, de retruc, el LJC. Sense voler entrar a fer una descripció exhaustiva de la història del LJC, els anys 80, quan la Generalitat va voler impulsar l’ús del català en l’àmbit jurídic, es va trobar que el LJC d’aleshores patia un alt grau de castellanització, tant en el pla lèxic, sintàctic com estilístic, per haver estat prohibit pràcticament durant més de 250 anys; per la qual cosa es va veure obligada a crear un llenguatge pràcticament nou. I va ser en la tasca de creació d’aquest llenguatge que es va voler aprofitar per establir un nou model de LJC que fos genuí –i així desprendre’s del jou que representava el llenguatge jurídic castellà– i, al mateix temps, modern, clar i entenedor.

Pel que fa a les característiques lingüístiques del nou model de llenguatge jurídic català, aquestes vénen condicionades per la identitat i la modernitat abans esmentades. Per una part, mantenir la identitat en el llenguatge jurídic català promou tenir en compte la terminologia jurídica medieval a l’hora de crear nous termes, i avala la implantació del tractament de vós, tan propi del català i que havia caigut en desús per culpa de la castellanització. Per l’altra, la modernitat és la causant d’establir un llenguatge formal i funcional: la formalitat fa que predomini la neutralitat afectiva i la impersonalitat en els textos i, per tant, defuig l’ús de tractaments protocol·laris i d’expressions que denotin afalac o submissió i advoca per l’ús d’un llenguatge no discriminatori; mentre que la funcionalitat fa prevaldre l’ús d’un llenguatge planer, transparent, directe, ordenat i que comuniqui eficaçment; això és, preferència per a

formes unívokes, una redacció clara i ben cohesionada, ordre neutre de les paraules i frases curtes, i rebuig de fraseologies redundants, llatinismes, nominalitzacions i l'abús d'oracions passives, entre altres.

Per acabar la descripció d'aquest model, cal fer menció de tot el conjunt de normes que regulen l'ús de les majúscules, les abreviacions, la puntuació i els tractaments protocol·laris. Totes aquestes convencions les va establir la CALA amb l'objectiu d'incrementar la qualitat dels textos jurídics i de resoldre homogèniament els dubtes que els usuaris es plantejaven a l'hora de redactar documents jurídics. Tant els aspectes lingüístics com els convencionals es troben recollits en els diferents opuscles que componen la col·lecció Criteris Lingüístics.

Els criteris de formalitat i funcionalitat esmentats i l'afany per homogeneïtzar les convencions assenyalades continuen plenament vigents. La manera com es van fixar va ser molt encertada perquè va ajudar i encara ajuda a modernitzar el llenguatge jurídic català. Aquest encert es veu corroborat per la coincidència d'aquests criteris amb les propostes que s'han fixat recentment per al llenguatge jurídic castellà, les quals es troben recollides en l'*Informe de la Comisión de modernización del lenguaje jurídico* (2011) del Ministeri de Justícia espanyol. Aquest informe, igual que els opuscles de la CALA, defensa un model de llenguatge modern, clar, planer, transparent i més proper al ciutadà.

1.4.4 Teoria Comunicativa de la Terminologia

L'interès per a l'estudi de la implantació terminològica ve donat, en part, per les noves concepcions que han aparegut de la terminologia. Aquesta disciplina va néixer amb l'objectiu de normalitzar les denominacions dels termes especialitzats, però, amb el temps, ateses les noves necessitats terminològiques, s'ha diversificat i n'han sorgit noves línies, una de les quals concep la terminologia com una matèria interdisciplinària que abraça tant aspectes comunicatius, cognitius com lingüístics. És en aquesta percepció, propugnada per la Teoria Comunicativa de la Terminologia (TCT) de Cabré (2005), que troben lloc els estudis de la implantació.

Un dels aspectes més destacables de la TCT als propòsits d'aquest treball és la seva dimensió comunicativa, que veu la terminologia com un factor que ha de contribuir a fer més eficaç la comunicació entre especialistes, i que ha de ser concisa, precisa i adequada. En aquest sentit, la TCT atribueix molta importància a l'estudi de la

implantació social dels termes, justament un dels objectius de l'anàlisi lingüística de la tesi.

La implantació terminològica es concep com una fase de la planificació terminològica, la qual s'inscriu en els processos d'estandardització de la llengua i de planificació lingüística, i ha donat cabuda a dos sentits: d'una banda, pot fer referència al conjunt d'actuacions que tenen com a fi promoure l'ús d'un o més termes; i de l'altra, fa al·lusió al resultat d'aquestes actuacions (Cabré 2010).

En el marc d'aquest projecte, s'adopta el segon sentit, el que té a veure amb el resultat de les actuacions de promoció del LJC. Així, en els casos en què els resultats siguin positius, és a dir, que el terme normalitzat s'usi en els seus àmbits especialitzats, es pot parlar d'un grau elevat d'implantació del terme; i en aquells casos en què els resultats siguin negatius, això és que el terme normalitzat no s'empri i se substitueixi per una altra forma, es pot parlar d'un grau baix d'implantació del terme. És per aquest motiu, que quan es parla de la implantació terminològica, es pot parlar en termes d'èxit o de fracàs (Cabré 2010).

Tanmateix, Vila *et al.* (2007) matisa que l'anàlisi de la implantació terminològica no aporta una valoració global i completa de tota la planificació terminològica, sinó que només n'és un element, si bé essencial, que pot ser complementat amb altres anàlisis, com ara, la de la situació inicial i la idoneïtat de les mesures proposades, entre altres.

Pel que fa a la metodologia més adequada per conduir un estudi d'implantació terminològica, n'hi ha de molts tipus: "algunes recerques se serveixen de mètodes sociològics, d'altres recorren a tècniques etnogràfiques, hi ha qui aprofita sobretot les entrevistes en profunditat, mentre que uns altres es concentren en el buidatge de textos" (Vila *et al.* 2007: 43). En la I Jornada d'Estudi de la Implantació de la Normativa, celebrada el mes de juny del 2013 a la Universitat Pompeu Fabra, Vila va manifestar que un dels reptes actuals en l'estudi de la implantació és la combinació de metodologies procedents tant del món de la terminologia (metodologies basades en corpus) com del món de la sociologia (metodologies basades en tècniques com l'observació i les enquestes).

El concepte *d'implantació* que s'acaba d'exposar neix de la mà de la terminologia, la socioterminologia i la sociolingüística; però, en el marc d'aquest treball, també s'aplicarà en l'estudi dels criteris lingüístics. Així, quan es parli d'esbrinar la implantació dels criteris lingüístics del nou model de LJC es busca copsar quins són els aspectes

textuals, discursius, lingüístics i convencionals propis del model de la CALA més resistents a ser adoptats i quins són els que han arrelat amb més facilitat.

Bibliografia comentada

La normalització terminològica en l'àmbit jurídic: un estat de la qüestió
Agustí Pou (2012)

Agustí Pou, professor associat a la Universitat de Barcelona, considera, entre altres qüestions, que l'ús professional d'un terme és el pes que fa decantar la balança cap a la seva validació o rebuig; i fins i tot, aquest ús és el que a vegades acull formes impròpies i en bandeja d'altres de ben legítimes. D'aquí que la tasca normalitzadora de la terminologia no s'acabi en la difusió dels termes, sinó que ha de continuar en l'estudi de l'ús que es fa d'aquests. A l'hora d'observar l'ús, però, Pou destaca que cal tenir present l'àrea del dret en què s'analitza, ja que el nivell assolit en la normalització de la terminologia varia segons si es tracta del dret penal, administratiu o civil; i que el poc ús que es fa del català sovint és la raó per la qual algunes propostes terminològiques no acaben d'arrelar.

També esmenta algunes decisions terminològiques que han portat cua, sia perquè el DIEC n'ha aprovat la proposta que es rebutjava, sia perquè la pràctica professional els ha girat l'esquena. *Aute*, *atressí*, *providència*, *crida i cerca* són exemples de termes polèmics, els quals per a l'anàlisi de la implantació són molt susceptibles de ser estudiats.

1.4.5 El concepte d'interferència

Per a l'anàlisi de les interferències, es parteix del fet que el LJC presenta múltiples estructures incorrectes a causa de la influència del castellà. "En un context de convivència territorial com el del castellà i el català a les zones catalanoparlants de l'estat espanyol, les interaccions entre les llengües són constants [...] És la llengua dominant, en aquest cas, el castellà, la que provoca majoritàriament les interferències en la llengua minoritària, el català" (Domènech 2012).

Lluís Payrató és un dels autors més importants que més ha escrit sobre aquest fenomen i el defineix en dos sentits. En el marc d'aquest treball, es fa referència a la interferència en el sentit estricte:

“Una interferència, en sentit ampli, és un canvi lingüístic (= una innovació, una pèrdua, una substitució) que té lloc en una llengua A (o registre), i que és motivat directament per la influència d'una llengua B (o d'un altre registre de la mateixa llengua, si així s'especifica).” (Payrató 1985: 58)

“El concepte d'interferència en sentit estricte és el que acabem de donar en ICV: trets o elements que corresponen a un altre sistema i que són utilitzats per parlants bilingües.” (Payrató 1985: 59)

El mateix autor distingeix quatre tipus d'interferències segons el pla lingüístic que afecta: interferències fòniques, interferències lèxiques i semàntiques, i interferències gramaticals.

1.4.6 El contacte de llengües: la tria de codi

A l'hora de voler descriure els factors que contribueixen al canvi de codi, l'anàlisi plantejada passa obligatòriament per l'estudi del contacte de llengües, una branca de la sociolingüística.

Aquesta branca té com a objectiu bàsic observar i estudiar els fenòmens de contacte de llengües o les marques transcòdiques que presenten els parlants en contextos plurilingües. Els primers estudis fets d'aquest camp del coneixement van passar pràcticament inadvertits, a causa de la gran acceptació de la visió purista de la llengua, així com de la percepció negativa que imperava en aquell moment sobre el bilingüisme. I no és fins l'any 1950 amb l'aparició de l'article *The analysis of linguistic borrowing* d'Einar Haugen i l'any 1953 amb la publicació de *Languages in Contact* de Weinreich, que el contacte de llengües esdevé una disciplina d'interès científic.

Aquests dos autors assenten les bases teòriques dels estudis del contacte de llengües i revolucionen les teories sociolingüístiques de l'època, demostrant la importància dels factors extralingüístics a l'hora d'explicar els diversos comportaments lingüístics. Weinreich, fins i tot, elabora una llista de factors individuals i col·lectius, la qual no va arribar a constituir un model teòric, però sí un preludi per a la recerca posterior.

Pel que fa als fenòmens de contacte de llengües, a pesar que hi hagut un gran nombre d'autors que els han volgut descriure i classificar, avui dia no es disposa d'una

tipologia admesa universalment. Per fer l'anàlisi sociolingüística del LJC, s'atén especialment a un tipus de fenomen: la tria de codi.

Una de les definicions de tria de codi que gaudeixen de més consens és l'adopció consistent i sistemàtica d'una varietat lingüística per a una interacció, una mateixa situació comunicativa, una relació personal determinada, un mateix àmbit, etc. A més, la tria es fa de manera inconscient, ja que respon als costums interioritzats dels parlants, i es pot veure alterada per factors extralingüístics, com la incorporació d'un nou parlant a la situació comunicativa o el canvi de tema (Vila *et al.* 1998).

Un concepte relacionat amb la tria de codi és el de negociació de codi, fase prèvia a la tria en què els parlants exploren quina és la varietat que cal triar per a la interacció. Un cop identificada, opten per un codi o un altre si hi ha consens. Si no hi ha consens, l'esforç dels participants a mantenir el codi escollit fa evident que la negociació de codi no és una simple qüestió d'educació, sinó la traducció de les relacions de poder.

Aquests fenòmens, la tria i la negociació de codi, han de permetre de donar compte de l'ús que es fa del LJC en l'àmbit jurídic; és a dir, han d'explicar els factors que porten els usuaris d'aquest llenguatge a triar el català o el castellà a l'hora de redactar documents jurídics, adreçar-se al jutge, exposar les conclusions en els judicis orals, fer parlar els testimonis, parlar entre els companys i en totes les situacions possibles típiques de l'exercici professional judicial.

Per acabar, la sociolingüística posa a l'abast dels investigadors tota una sèrie de metodologies i tècniques per fer possible la recollida de dades d'una manera sistemàtica i efectiva, entre les quals destaquen l'enquesta, l'enregistrament, l'entrevista, l'observació i l'anàlisi documental, entre altres. En la recerca dels factors que determinen la tria de codi, s'adopten com a tècniques tant l'observació com l'enregistrament.

1.5 Idees prèvies

- **Hi ha un estancament en el debat del llenguatge jurídic**

Fa anys que en les diferents jornades que s'organitzen sobre el català a la justícia sempre s'apunten les mateixes causes a l'hora d'explicar per què el català no s'utilitza. Les paraules *inèrcia* en l'ús del castellà i *por* a l'hora d'utilitzar el català es repeteixen any rere any; i els diferents col·lectius de l'àmbit jurídic es van assenyalant els uns als altres per no carregar amb tot el pes de la responsabilitat de normalitzar l'ús del català en aquest àmbit. Aquest debat reiteratiu és un reflex de l'actitud acomodaticia que adopten la majoria d'operadors jurídics que opten per l'ús del castellà.

L'assistència a les jornades també és un indicador de l'estancament que pateix aquest sector, i és que l'impuls del llenguatge jurídic català només interessa a un sector caracteritzat per l'estima i la militància a la llengua.

Un altre factor que també n'afecta l'estancament és el marc normatiu, el qual presenta certes mancances i contradiccions: d'una banda, encara s'ha d'adaptar al que preveu la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries, ratificada per Espanya l'any 2001; i per l'altra, la normativa estatal i l'autonòmica es contradiuen a l'hora de regular l'ús de la llengua en l'Administració de justícia.

Aquest estancament en el debat sobre el llenguatge jurídic fa que aquest sector no acabi d'arrencar, i si no s'actua, és possible que retrocedeixi, tal com està passant amb l'ús del català en el sector judicial.

- **Promoure recursos lingüístics en llenguatge jurídic català contribueix a millorar la situació en què es troba aquest llenguatge i altres sectors**

És evident que la creació de recursos en llenguatge jurídic contribueix tant a millorar-ne la qualitat com a fer-ne augmentar l'ús. Si els usuaris que el volen utilitzar disposen de recursos per aprendre'l, i si els usuaris amb dubtes concrets disposen de recursos per resoldre'ls, és obvi que utilitzaran el llenguatge o si més no se'ls aplanarà el camí perquè l'utilitzin.

Així mateix, l'elaboració d'un recurs també implica que tot un equip de lingüistes es plantegin com ha de ser el recurs, observin la realitat, analitzin el llenguatge i prenguin

decisions, per la qual cosa, en conjunt, la creació de nous recursos fan progressar aquest camp del coneixement.

Si el recurs contribueix eficaçment a augmentar l'ús del català jurídic, altres sectors, a part del jurídic, se'n veuran beneficiats, com ara, el mercat de la traducció jurídica en català. Com més s'utilitzi el català en l'àmbit jurídic, més demanda hi haurà de traduccions que incorporin aquesta llengua en la combinació lingüística de l'encàrrec. Com més demanda hi hagi, la professió de traductor jurídic es veurà afavorida, entre altres motius, perquè serà vista com una bona sortida professional.

Paral·lelament, una alta demanda de traduccions jurídiques de contractes mercantils, per exemple, estimularia els estudis lingüístics d'aquest gènere i les anàlisis comparatives amb els seus equivalents en altres ordenaments jurídics, es crearien memòries de traducció i corpus especialitzats i un llarg etcètera que contribuiria a fer que els estudis en traducció avencessin.

No s'ha d'oblidar el sector de la traducció jurada, la qual també se'n sortiria beneficiada, per tenir com a encàrrecs freqüents documents necessaris per als tràmits judicials. Per exemple, com més s'utilitzi el català en els jutjats, més elevada serà la demanda de traduccions jurades d'apoderaments, proves pericials i informes per a jutges, entre altres.

- **Les característiques lingüístiques del llenguatge judicial són representatives de les del llenguatge jurídic; i la tria de codi que es produeix en l'àmbit judicial, de la que es produeix en l'àmbit jurídic**

L'estudi de la implantació que es proposa en l'anàlisi lingüística d'aquest treball es farà per mitjà d'un corpus textual compost per textos procedents de l'àmbit judicial. Això es deu al fet que es parteix de la idea que el llenguatge judicial –com també, el llenguatge notarial, el llenguatge legislatiu, en definitiva, els llenguatges que corresponen a l'àmbit conceptual del dret– comparteix les característiques lingüístiques del llenguatge jurídic català.

Així doncs, com que avaluar la implantació a dalt consignada en cada un d'aquests llenguatges comportaria un treball molt llarg i repetitiu, s'ha optat per fer l'estudi en el llenguatge judicial per dues raons: primer, perquè se'l considera representatiu del llenguatge jurídic català; i segon, perquè engloba una gran diversitat d'operadors jurídics (jutges, secretaris, advocats i procuradors), cosa que enriqueix l'estudi.

Quant a la tria de codi, s'ha optat per estudiar-ne els factors en situacions comunicatives de l'àmbit judicial per les raons abans exposades, però, també, perquè és el que està menys regulat per la normativa; és a dir, en comparació amb altres sectors –com el legislatiu, en què la tria ve marcada per la llei–, en l'àmbit judicial cada operador es pot acollir al dret d'opció lingüística i, per tant, és independent d'escollir la llengua en què vol exercir.

- **La llengua en què es formen els futurs usuaris del LJC és un dels factors que influeix més en la tria de codi en l'exercici professional**

Aquesta és la idea prèvia que justifica que l'estudi quantitatiu de l'ús del català jurídic es faci en el sector acadèmic i no en d'altres. Es parteix del fet que la llengua en què es forma un professional en una matèria és la que esdevindrà la llengua de treball, perquè el professional haurà adquirit l'estructura conceptual en aquesta llengua i, a més, dominarà el llenguatge propi de la matèria en aquesta llengua.

Poder comprovar empíricament el percentatge en què s'utilitza el llenguatge jurídic català en el sector acadèmic serà decisiu per demostrar que la llengua utilitzada en els graus i màsters de Dret, així com en les activitats formatives organitzades en col·legis professionals, afecta la tria de codi que el professional farà a l'hora d'exercir professionalment.

Capítol 2. Metodologies, tècniques i eines per a la recerca

2.1 Metodologia i tècniques

Les metodologies i les tècniques escollides s'adeqüen a les característiques de l'objecte d'estudi de cada una de les quatre anàlisis descrites anteriorment; per la qual cosa se segueixen tant metodologies quantitatives com qualitatives, i es combinen tècniques com ara l'anàlisi, l'enquesta, l'observació i el corpus. La taula següent mostra clarament les metodologies i les tècniques escollides per a cada anàlisi.

Anàlisi	Metodologia	Tècnica	
Denominativa	qualitativa	Descripció	
Documental	qualitativa	Repertori	Enquesta
Lingüística	quantitativa/qualitativa	Corpus textual Observació Enregistrament	
Sociolingüística	quantitativa/qualitativa	Observació Enregistrament	

La descripció

La descripció com a tècnica metodològica inclou l'observació, la descripció objectiva, l'anàlisi crítica i l'avaluació de l'objecte d'estudi. Aquesta tècnica serà aplicada en l'anàlisi denominativa del llenguatge jurídic a l'hora d'exposar la diversitat de denominacions que s'utilitzen en l'actualitat, cadascuna amb el seu concepte associat, i avaluar-ne la idoneïtat en el marc dels recursos lingüístics.

El repertori

El repertori és un recull d'elements classificats de manera que es puguin trobar fàcilment i, per tant, s'ajusta al tractament de dades que es vol fer en l'anàlisi documental, la qual consisteix a inventariar, classificar i estudiar el panorama de

recursos del LJC existents en el mercat actual. Per aquest motiu, el repertori permetrà obtenir tot un registre dels recursos existents, ordenar-los per àmbits, tipus i necessitats dels usuaris, i observar d'una manera còmode i pràctica les mancances i les duplicitats que hi ha avui dia.

A més, la multiplicitat de formats que pot tenir un repertori representa un avantatge a l'hora d'adaptar-se als objectius de cada fase de la tesi: per exemple, en un principi es preveu elaborar el repertori per mitjà d'un full de càlcul o base de dades i després integrar-lo en una pàgina web.

El corpus textual

El corpus textual és una compilació de textos que permet analitzar i descriure una llengua i, per tant, és la tècnica que millor s'adapta als objectius de l'anàlisi lingüística del LJC: donar compte de les interferències i del grau d'implantació tant dels criteris lingüístics establerts per la CALA com de la terminologia jurídica.

Així doncs, s'utilitzarà el corpus com a tècnica, primer, per compilar i processar tot el conjunt de textos representatius del LJC que s'hauran obtingut prèviament; segon, per accedir, observar i poder analitzar de forma sistemàtica i ràpida tota la informació lingüística continguda en els textos; i tercer i últim, per extreure'n les dades necessàries i les estadístiques que ens permetin acomplir els objectius.

L'eina necessària per desenvolupar aquesta tècnica serà el Terminus, una estació de treball per a la terminologia que permet constituir corpus textuais i explorar-ne el contingut per mitjà de freqüències, concordances, n-grames i càlculs d'associació entre formes.

L'observació participant passiva

L'observació participant passiva és una tècnica de recollida de dades habitual en la sociologia, en què l'investigador ha d'anar a observar de forma no intrusiva l'objecte d'estudi en l'ambient natural on es produeix. Aquesta tècnica permet obtenir dades de forma directa, evitant les distorsions d'intermediaris; per contra, la interpretació dels fets observats és subjectiva i pot fer desvirtuar els resultats.

En el marc d'aquesta tesi, s'utilitzarà la tècnica de l'observació participant passiva per anar a les seus judicials i observar l'ús que es fa del llenguatge jurídic català, tant en les sales de judicis com en les dependències administratives, passadissos i punts d'informació, entre altres. Per mitjà d'aquesta tècnica, no només s'aconseguirà informació sobre quin tipus de llengua utilitzen, sinó també quina relació hi ha entre

l'ús i la situació comunicativa, i per tant serà aplicable tant per a l'anàlisi lingüística com per a la sociolingüística.

D'una banda, en l'anàlisi lingüística, les dades procedents de l'observació participant passiva serviran de complement a la informació extreta del corpus; mentre que, en l'anàlisi sociolingüística, l'observació constituirà la tècnica de recollida de dades principal; bàsicament perquè l'objecte d'estudi són els factors que inciten els interlocutors al canvi de codi i aquests només són observables –o millor dit, inferibles– en un ambient natural, perquè depenen molt de la situació comunicativa i sovint el mateix subjecte no n'és conscient, tret dels casos en què es produeixi una negociació de codi.

L'enregistrament

Aquesta tècnica complementarà totes les tasques dutes a terme per mitjà de l'observació participant passiva amb l'objectiu de poder accedir a les dades posteriorment i poder-les analitzar de manera exhaustiva.

L'enquesta

L'enquesta ha de servir per complementar la informació obtinguda mitjançant les tècniques metodològiques anteriors. Tindrà com a objectiu obtenir informació relacionada amb els recursos, les característiques lingüístiques i els usos del LJC.

Per tal d'utilitzar aquesta eina amb èxit, cal fixar prèviament els objectius i identificar correctament la mostra que ha de representar l'univers. Així mateix, s'ha de tenir en compte la presència d'estudis previs o treballs semblants. L'obtenció de dades es pot fer per mitjà d'entrevistes personals, per telèfon o bé per qüestionaris per correu electrònic. En aquest projecte, l'obtenció de les dades es farà per mitjà de qüestionaris que s'elaboraran amb el Form de Google Docs i es bolcaran els resultats en una plataforma dissenyada per gestionar-los i extreure'n estadístiques.

2.2 Eines

Per dur a terme qualsevol tipus de recerca científica, cal tenir a l'abast una sèrie d'eines i recursos per poder complir amb eficàcia els objectius fixats. Per a la realització de la tesi, cal disposar tant de recursos materials com humans. Els recursos materials necessaris per a cada una de les fases són: paper, material d'oficina, un ordinador amb connexió a internet i programes que permetin el processament de textos i de fulls de càlcul, així com espai en un servidor per desenvolupar, si s'escau, el prototip de recurs.

Igualment, calen recursos més específics que corresponen a les metodologies i tècniques emprades. Així, per dur a terme les anàlisis lingüística, documental i sociolingüística, en les quals s'utilitzen tècniques de recollida de dades com l'enquesta, l'observació i el corpus textual, cal disposar dels recursos materials següents:

- un programa que permeti crear un repertori d'acord amb les necessitats de l'anàlisi documental.
- una aplicació per a les enquestes, com ara, el Form de Google Docs
- una plataforma per gestionar resultats d'enquestes
- accés a una eina d'elaboració i gestió de corpus: Terminus
- enregistradora
- una plataforma per gestionar els enregistraments en format electrònic

Quant als recursos humans, cal suport informàtic i un investigador amb el tutor o tutora que correspongui.

Capítol 3. Pla de treball

3.1 Paquets de treball

Paquet 1: anàlisi denominativa

Accions	Objectiu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recopilació i lectura de la bibliografia útil 2. Recull de la dispersió denominativa utilitzada en la bibliografia amb les nocions corresponents 3. Avaluació de la idoneïtat d'aquestes denominacions en el terreny dels recursos lingüístics 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Delimitar nocionalment les denominacions utilitzades

Paquet 2: anàlisi documental

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recopilació i lectura de la bibliografia útil 2. Identificació i localització de tots els recursos de LJC existents en el mercat 3. Selecció dels recursos d'acord amb criteris de fiabilitat 4. Delimitació dels àmbits d'ús, les necessitats i els tipus de recursos 5. Creació del repertori: <ol style="list-style-type: none"> a. Inserció dels recursos b. Classificació segons àmbits, tipus i necessitats. 6. Extracció de conclusions 7. Redacció del contingut 8. Redacció de les preguntes necessàries per fer als usuaris mitjançant l'enquesta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Donar compte de les principals classificacions de recursos existents ▪ Detectar els tipus de recursos duplicats i absents ▪ Detectar els àmbits desatesos ▪ Detectar les necessitats no cobertes dels usuaris

Paquet 3: anàlisi lingüística

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recopilació i lectura de la bibliografia útil 2. Delimitació del repertori de criteris lingüístics de la CALA que seran objecte d'estudi 3. Delimitació del repertori de termes que seran objecte d'estudi 4. Recopilació de textos segons criteris establerts 5. Preparació i etiquetatge dels textos 6. Creació del corpus amb l'eina Terminus: <ol style="list-style-type: none"> a. Inserció dels textos b. Anàlisi del grau d'implantació dels criteris lingüístics prèviament seleccionats c. Anàlisi del grau d'implantació de la terminologia prèviament seleccionada d. Detecció i recull d'interferències 7. Extracció de conclusions 8. Redacció 9. Redacció de les preguntes necessàries per fer en l'enquesta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Detectar quins criteris han arrelat i quins no ▪ Detectar quins termes han arrelat i quins no ▪ Detectar interferències

Paquet 4: anàlisi sociolingüística

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recopilació i lectura de la bibliografia útil 2. Estudi quantitatiu de l'ús del LJC en el sector acadèmic: <ol style="list-style-type: none"> a. Delimitació dels centres i cursos objectes d'estudi. b. Identificació <i>in situ</i> de l'idioma a les aules c. Identificació de l'idioma de la bibliografia recomanada per mitjà de la informació publicada a la xarxa d. Identificació d'assignatures de LJC per mitjà de la informació publicada a la xarxa e. Elaboració d'estadístiques f. Extracció de conclusions i redacció 3. Estudi qualitatiu de l'ús del LJC en l'àmbit judicial: <ol style="list-style-type: none"> a. Elaboració de la llista de factors que influencien el canvi de codi segons la bibliografia consultada b. Identificació d'òrgans judicials que treballen en català i calendarització de les observacions c. Observacions i enregistraments amb la gravadora <i>in situ</i> d. Anàlisi de les dades recollides <ol style="list-style-type: none"> i. Confirmació de la vigència dels factors prèviament documentats ii. Identificació de nous factors iii. Anàlisi del grau d'implantació de la terminologia prèviament seleccionada iv. Anàlisi del grau d'implantació dels criteris lingüístics prèviament seleccionats e. Extracció de conclusions i redacció f. Actualització de la informació de l'anàlisi lingüística 4. Redacció de les preguntes necessàries per fer en l'enquesta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Detectar el percentatge d'ús del LJC en els graus i màsters de dret, EPJ i col·legis professionals ▪ Detectar els factors que contribueixen al canvi de codi ▪ Detectar el valor social del català

Paquet 5: realització de les enquestes

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recopilació i lectura de la bibliografia útil 2. Identificació dels destinataris (univers i mostra) 3. Recopilació, redacció i adequació de les preguntes 4. Disseny del qüestionari per mitjà de l'eina Form de Google Docs 5. Enviament de l'enquesta 6. Període de recepció de l'enquesta 7. Obtenció i processament de les dades amb el gestor de resultats d'enquestes 8. Extracció de conclusions 9. Redacció i actualització de la informació de la resta de paquets de treball 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elaborar una enquesta metodològicament fiable ▪ Detectar les necessitats dels usuaris dels recursos ▪ Conèixer l'acceptació de certs termes i expressions lingüístics ▪ Identificar els factors que contribueixen al canvi de codi

Paquet 6: elaboració de propostes

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Posada en comú i valoració de totes les conclusions extretes de les anàlisis anteriors <ol style="list-style-type: none"> a. Delimitació de problemes b. Delimitació de punts forts c. Delimitació d'oportunitats d. Delimitació de noves necessitats 2. Elaboració de propostes per millorar la situació del LJC: <ol style="list-style-type: none"> a. Disseny d'estratègies b. Valoració de la creació de nous recursos c. Identificació de nous objectius 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elaborar propostes per millorar la situació del LJC

Paquet 7: revisió i actualització bibliogràfica

Accions	Objectius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Revisió de tota la redacció i els aspectes convencionals de la tesi 2. Revisió i actualització de la bibliografia 3. Dipositar la tesi 4. Preparació dels tràmits de defensa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enllestir la tesi

3.2 Calendarització

A la taula següent, hi consta l'establiment de les dates per a cada un dels paquets de treball de la tesi:

	2013-2014					2014-2015					2015-2016					2016-2017																							
	s	o	n	d	g	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	g	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	g	f	m	a	m	j	j	a			
1. Anàlisi denominativa	■	■	■	■																																			
2. Anàlisi documental					■	■	■	■	■																														
3. Anàlisi lingüística											■	■	■																										
4. Anàlisi sociolingüística																																							
5. Enquestes																																							
6. Elaboració de propostes de millora																																							
7. Revisió i actualització bibliogràfica									■																														

Bibliografia

- 50 documents jurídics catalans.* (1976). Barcelona: Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- Abreviacions* (1a ed.). (1997). Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, (col. Criteris Lingüístics, 2).
- Àmbit jurídic i normalització lingüística: ponències i conclusions de les Jornades, Platja d'Aro, 27 i 28 de juny de 1991.* (1992). Barcelona: Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.
- Badia i Margarit, Antoni. (1979). *Formulari administratiu: aplicat especialment a la universitat.* Barcelona: Curial.
- Borja, Anabel. (2000). *El texto jurídico inglés y su traducción al español.* Barcelona: Ariel.
- Brunet, Ignasi; Belzunegui, Angel; Pastor, Inma. (2000). *Les tècniques d'investigació social i la seva aplicació.* Tarragona: Servei Lingüístic de la Universitat Rovira i Virgili.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (1992). *La terminologia: la teoria, els mètodes, les aplicacions.* Barcelona: Empúries.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (2005). *La terminología: representación y comunicación* (2a reimpr.). Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (2010). La implantación de la terminología: conceptos, estrategias, recursos y estudios realizados sobre el francés de Quebec y el catalán. Dins X. Alberdi (Ed.), *Ugarteburu terminologia jardunaldiak "Euskararen garapena esparru akademikoetan"*. Bilbao: Euskal Herriko Unibertsitatea (Universitat del País Basc), Euskara Institutua. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www.ei.ehu.es/p289content/eu/contenidos/informacion/euskara_inst_jardunaldiak2010/eu_jar2010/adjuntos/LIBURUAehuei10-02.pdf
- Casals Rubio, M. Teresa, *et al.* (1999). Conclusions de la Jornada sobre el Llenguatge Jurídic Català. *Llengua i ús*, (14), pàg. 24-27. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www6.gencat.cat/llengcat/liu/14_362.pdf
- Centre d'Estudis Garrigues. (2010). *Llibre d'estil jurídic.* Cizur Menor (Navarra): Aranzadi Thomson Reuters.
- Cervera, Anna. (2012). Recursos terminològics de l'àmbit jurídic en català: duplicitats i mancances. El problema del control de qualitat. *Terminàlia*, (5), pàg. 59-64. Consultat el 6 de juny de 2013, des de <http://www.raco.cat/index.php/Terminalia/article/view/257907/345155>
- Codi civil (edició bilingüe anotada).* (1984). Barcelona: Bosch.

- Codi penal i legislació complementària de la Generalitat de Catalunya*. (1985). Barcelona: Bosch.
- Codina, Lluís. (1997). *Teoria de sistemes, teoria de recuperació d'informació i documentació periodística*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Codina, Lluís. (2006). *Evaluación de calidad en sitios web: metodología de proyectos de análisis sectoriales y de realización de auditorías* [document pdf]. Consultat el 6 de juny de 2013, des de <http://www.lluiscodina.com/metodos/procedimientos2006.doc>
- Col·legi d'Advocats de Barcelona. (1986). *Diccionari jurídic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic. (2002). *Taula rodona: "Reptes de l'estandardització del llenguatge jurídic i administratiu: del corpus a l'ús"* [document pdf]. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www.ub.edu/sl/cilaj/actes/IIIJornada/3_Taula_rodona.pdf
- Consell de l'Advocacia Catalana. (s. d.) *Formularis jurídics*. Consultat el 6 de juny de 2013, des de <http://www.cicac.cat/font/index.php?CODMENU=74&CODMENUDEPE=79&CODPAG=29&CODOBJ=493>
- Cornu, Gérard. (1990). *Linguistique juridique*. París: Montchrestien.
- Cotano Gascó, Angela. (2008). *La falsa amistat lingüística: definició, tipologia i tractament lexicogràfic*. (Tesi doctoral no publicada, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona).
- Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (1a ed.). (1999). Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, (col. Criteris Lingüístics, 4).
- Curs de llenguatge jurídic*. (2006). Barcelona: Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.
- De Broto i Ribas, Pilar. (1991). *Vocabulari bàsic per als jutjats*. Barcelona: Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.
- Documentació jurídica i administrativa*. (2002). Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, (col. Criteris Lingüístics, 5).
- Domènech i Bagaria, Ona. (2006). *Textos especialitzats i variació vertical: la diversitat terminològica com a factor discriminant del nivell d'especialització d'un text*. (Tesi doctoral, Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, Barcelona). Consultada el 6 de juny de 2013, des de la base de dades Tesis Doctorals en Xarxa <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7503/todb1de2.pdf?sequence=1>
- Domènech i Bagaria, Ona. (2012). *Traduir del castellà al català més enllà de la intercomprensió*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

- Duarte i Montserrat, Carles. (1990). Els llenguatges d'especialitat. *Revista de Llengua i Dret*, (14), pàg. 93-109.
- Duarte i Montserrat, Carles. (1993). *Llengua i Administració*. Barcelona: Columna.
- Duarte i Montserrat, Carles. (1995). Consideracions generals d'estil. Dins *La redacció de les lleis*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, Generalitat de Catalunya.
- Duarte i Montserrat, Carles. (2002). El llenguatge administratiu i jurídic: la necessitat d'un nou pas endavant. *Revista de Llengua i Dret*, (38), pàg. 13-17. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-19.9591357317/El_llenguatge_administratiu_i_juridic__la_necessitat_d_un_no_u_pas_endavant/ca/at_download/adjunt
- Duarte i Montserrat, Carles. (2009). El llenguatge administratiu i jurídic: una renovació persistent. *Revista de Llengua i Dret*, (51), pàg. 39-46. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-12-02.1415701122/El_llenguatge_administratiu_i_juridic__una_renovacio_persistent/ca/at_download/adjunt
- Duarte i Montserrat, Carles; De Broto i Ribas, Pilar. (1990). *Introducció al llenguatge jurídic* (3a ed.). Barcelona: Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.
- Duarte, Carles; Alsina, Àlex; Segimon, Sibina. (2002). *Manual de llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, Generalitat de Catalunya.
- Espín, Laia. (27 març 2011). L'ús del català a la justícia es redueix a un 14% de les sentències. *Ara*.
- Estopà, Anna; Garcia, Cristina. (2003). *Manual de llenguatge judicial*. Barcelona: Departament de Justícia i Interior, Generalitat de Catalunya.
- Estudi per a la realització de la campanya publicitària "Català als jutjats"*. (1989). Barcelona: DYM.
- Estudis i propostes per a la difusió de l'ús social de la llengua catalana*. (1991). Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Folch, Ramon; Serrallonga, Lluís. (1934). *Vocabulari jurídic català*. Barcelona: Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- Galindo Solé, Mireia. (2000). *Les llengües a l'hora del pati*. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona). Consultada el 6 de juny de 2013, des de la base de dades de Tesis Doctorals en Xarxa http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/1681/MGS_TESI.pdf?sequence=1
- García de Toro, Cristina. (2009). *La traducción entre lenguas en contacto : catalán y español*. Bern: Peter Lang.

- Gelpí, Cristina. (2008). Recursos en línia per a l'aprenentatge jurídic en català: tipus, usuaris, accessibilitat. *Revista de Llengua i Dret*, (49), pàg. 11-25.
- Generalitat de Catalunya. (2009). *Conclusions a l'enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia 2008* [document pdf]. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Adjudat/Documents/ARXIUS/conclusions_enquesta_2008.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2009). *Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia 2008. Informe final* [document pdf]. Barcelona:. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Adjudat/Documents/ARXIUS/informe_enquesta_2008.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2009). *Informe de Política Lingüística 2008* [document pdf]. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/InformePL/Arxius/IPL_2008.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2013). *Criteris lingüístics del Departament de Justícia (7a ed.)* [document pdf]. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/doc_28590133_1.pdf
- Generalitat de Catalunya. (2013). *Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil* [document pdf]. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Adjudat/Documents/ARXIUS/Serveisalsprofessionals/Lexcat/l1_2000lec.pdf
- Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.* (2011). Generalitat de Catalunya. Consultat el 6 de juny de 2013, des de <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/Guiausosnosexistes.pdf>
- Haugen, Einar. (1950). The analysis of linguistic borrowing. *Language*, (26), pàg. 210-231.
- Hoffman, Lothar. (1998). *Llenguatges d'especialitat: selecció de textos*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.
- Institut d'Estudis Catalans. (2007). *Diccionari de la llengua catalana* (2a ed.). Barcelona: IEC.
- Josep Cruanyes i Tor, president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics. (2012). *Terminalia*, (5), pàg. 42-44. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/60604/pdf_317
- Kocourek, Rostislav. (1982). *La langue française de la technique et de la science* (1a ed.). Wiesbaden: Bandsletter.
- Kocourek, Rostislav. (1991). *La langue française de la technique et de la science* (2a ed.). Wiesbaden: Brandsletter.

- Lizandra, Rosa. (2012). El foment del català entre els professionals del món del Dret. *Terminalia*, (5), pàg. 45-49. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/60610/pdf_318
- Llengua i administració*. (1982-1994). Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya.
- Llengua i Dret. Treballs de l'Àrea 5 del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana Barcelona-Andorra 1986*. (1987). Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya.
- Llengua i ús. Revista tècnica de política lingüística*. (1994-). Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Majúscules i minúscules* (1a ed.). (1989). Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, (col. Criteris Lingüístics, 1).
- Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua* (1a ed.). (2005). Barcelona: Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya, (col. Criteris Lingüístics, 6).
- Mayoral Asensio, Roberto; Diaz Fouces, Oscar. (2011). *Sobre las especialidades de la traducción y la traducción especializada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- Mestres, Josep M. (1986). Eines de referència per a la redacció i la correcció de textos administratius i jurídics. *Revista de Llengua i Dret*, (7), pàg. 13-33. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-18.2576220623/Eines_de_referencia_per_a_la_redaccio_i_la_correccio_de_textos_administratius_i_juridics/ca/at_download/adjunt
- Ministeri de Justícia del Govern d'Espanya. (2011). *Informe de la Comisión de modernización del lenguaje jurídico* [document pdf]. Consultat el 10 de juny de 2013, des de http://portal.uned.es/pls/portal/docs/PAGE/UNED_MAIN/LAUNIVERSIDAD/VICERRECTORADOS/SECRETARIA/NORMATIVA_OLD/RECOMENDACIONES_DE_LA_COMISION_DE_MODERNIZACION_DEL LENGUAJE JURIDICO.PDF
- Montané March, Amor. (2012). *Terminologia i implantació: anàlisi d'alguns factors que influencien l'ús dels termes normalitzats de la informàtica i les TIC en llengua catalana*. (Tesi doctoral, Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, Barcelona). Consultada el 6 de juny de 2013, des de la base de dades de Tesis Doctorals en Xarxa <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/97295/tamm.pdf?sequence=1>
- Monzó, Esther (Ed.). (2006). *Les plomes de la justícia: la traducció al català dels textos jurídics*. Barcelona: Pòrtic.
- Nieva, Jordi. (2000). Esquemes procedimentals del dret processal català: terminologia conflictiva. Dins *Actes de la I Jornada: llenguatge jurídic i administratiu universitari*. Barcelona: Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic.

- Observatori Català de la Justícia. (2012). *La llengua catalana a la justícia* [document pdf]. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Adjudicat/Home/Seccionstem%C3%A0tiques/ObservatoriCatal%C3%A0dela/treballsplenariembre2012/llengua_catalana_justicia.pdf
- Payrató, Lluís. (1985). *La interferència lingüística*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Pou, Agustí. (2012). Terminologia jurídica catalana: algunes qüestions relatives a la consolidació de l'ús. *Terminàlia*, (5), pàg. 85-103. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/60611/pdf_319
- Qüestionari sobre l'ús del català en els despatxos d'advocats, notaris i procuradors de Girona*. (1993). Girona: Centre de Normalització Lingüística de Girona.
- Rafel i Fontanals, Joaquim. (2005). *Lexicografia*. Barcelona: Editorial UOC.
- Recoder, Maria José; Cid, Pilar. (2004). La documentació en la traducció especialitzada. Dins *Manual de documentación y terminología para la traducción especializada*. Madrid: Arco/Libros.
- Revista de Llengua i Dret*. (1983-). Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, Generalitat de Catalunya.
- Revista Jurídica de Catalunya*. (1982-). Barcelona: Col·legi d'Advocats de Barcelona i Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.
- Ribas Bruguer, Marta. (2006). *Alineació de textos jurídics paral·lels (català i castellà): alguns problemes*. (Tesi doctoral, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona). Consultada el 6 de juny de 2013, des de la base de dades de Tesis Doctorals en Xarxa <http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7502/tmrb1de2.pdf?Sequence=1>
- Rosselló i Peralta, Carles de. (2002). *L'adquisició de les normes d'ús i alternança de codis en l'educació infantil*. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona). Consultada el 6 de juny de 2013, des de la base de dades de Tesis Doctorals en Xarxa http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/21625/CdRP_TESI.pdf?Sequence=1
- Rull, Xavier. (2010). El règim verbal en els vocabularis de llenguatge jurídic: una proposta. *Terminàlia*, (2), pàg. 23-31. Consultat el 6 de juny de 2013, des de http://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/41189/pdf_term2_23
- Sager, Juan C. (1993). *Language Engineering and Translation. Consequences of automation*. Amsterdam, Filadèlfia: John Benjamins Publishing Company.
- Schröder, Hartmut. (1991). Linguistic and Text-Theoretical Research on Languages for Special Purposes. Dins H. Schröder (Ed.), *Subject-oriented texts*. Berlín, Nova York: W. de Gruyter.
- Societat Catalana d'Estudis Jurídics de l'Institut d'Estudis Catalans. (2012). *Diccionari jurídic català*. Consultat el 6 de juny de 2013, des de <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp?opcio=0>

- Tarp, Sven; Bergenholtz, Henning (Ed.). (1995). *Manual of specialised lexicography*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Tubert, Sònia. (29 setembre 2007). Només el 5% de demandes que es presenten als jutjats estan redactades en català. *Avui*, p. 30.
- Turell i Julià, M. Teresa. (1996). *La sociolingüística de la variació*. Barcelona: PPU.
- Valls Elizalde, Àgueda. (2007). Resolucions judicials i qualitat lingüística. *Revista de Llengua i Dret*, (48), pàg. 37-58. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/copy5_of_Revista_prova_2/Resolucions_judicials_i_qualitat_linguistica/ca/at_download/adjunt
- Vila i Moreno, Francesc Xavier; Boix i Fuster, Emili. (1998). *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel Lingüística.
- Vila i Moreno, Francesc Xavier; et al. (2005). *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003: Llengua i societat a Catalunya en els inicis del segle XXI*. Barcelona: Secretaria de Política Lingüística, Generalitat de Catalunya. Consultat el 7 de maig de 2013, des de http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Publicacions_en_linea/Arxius/EstadisticaUsosLingCat2003.pdf
- Vila Moreno, Francesc Xavier; Nogué Pich, Marina; Vila Moreno, Ignasi. (2007). *Estudis d'implantació terminològica: una aproximació en l'àmbit dels esports*. Vic, Barcelona: Eumo Editorial, Termcat.
- Weinreich, Uriel. (1953). *Languages in contact*. The Hague-Paris: Mouton.
- Wróblewski, Jerzy. (1989). Jezky prawny i prawniczyny. Dins V. Iturralde Sesma (Ed.), *Lenguaje legal y sistema jurídico: cuestiones relativas a la publicación de la ley*. Madrid: Tecnos.
- Xirinachs i Codina, Marta. (2012). La Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu (CALA). *Terminàlia*, (5), pàg. 65-67. Consultat el 7 de maig de 2013, des de <http://www.raco.cat/index.php/Terminalia/article/view/257908/345156>